

Comisia economie, buget și finanțe

RAPORT

asupra Raportului Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2017 (nr.35 din 11.01.2019)

Comisia economie, buget și finanțe (în continuare – Comisia), în conformitate cu Planul de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate pentru semestru I al anului 2019, aprobat prin Decizia Comisie CEB nr.613 din 12 decembrie 2018¹, a audiat în ședința din 24 iulie 2019 Raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2017 (în continuare – Raport).

Raportul a fost aprobat prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-89 din 27.12.2018, fiind elaborat în baza informației prezentate de furnizorii de ajutor de stat până la data de 31 martie 2018 și prezentat Parlamentului pe data de 11 ianuarie 2019. Ca și în anii precedenți, Comisia consideră că perioada de prelucrare de către Consiliul Concurenței a informației parvenite de la furnizorii ajutoarelor de stat este una prea îndelungată (peste 9 luni) în condițiile instituirii și funcționării Sistemului informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat” și recomandă Consiliului Concurenței să optimizeze perioada de elaborare și prezentare a rapoartelor anuale privind ajutoarele de stat.

Raportul a fost difuzat membrilor Comisiei prin poșta electronică și plasat pe pagina web a Parlamentului².

Audiind raportul prezentat în ședința de către dl Marcel Răducan, Președintele Consiliului Concurenței, Comisia a constatat că acesta cuprinde informații cu privire la ajutoarele existente la data adoptării Legii cu privire la ajutoarele de stat, care au continuat să fie acordate în perioada de raportare, ajutoarele de stat noi, precum și ajutoarele de minimis, raportate de 203 furnizori (în creștere cu 16 unități față de furnizorii care au raportat ajutoare de stat pentru 2016).

Astfel, valoarea ajutorului de stat acordat în anul 2017 și raportat de către furnizorii ajutoarelor de stat a constituit 827,1 mil. lei³ sau 0,55% raportat la produsul intern brut. Totodată, valoarea estimată a ajutorului de stat acordat în perioada menționată, care conține și valoarea măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale, a constituit 1 944,5 mil. lei, având o pondere în raport cu

¹ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=8pS54abtJts%3d&tabid=263&language=ro-RO>

² <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=ztx8JDA5hek%3d&tabid=202&language=ro-RO>

³ Cifra include valoarea ajutoarelor de stat raportate acordate întreprinderilor pentru prestarea serviciilor de interes economic general și valoarea măsurilor de sprijin acordate în baza legislației fiscale.

produsul intern brut de 1,29 %. Decalajul dintre valoarea estimată și valoarea raportată denotă existența unor probleme metodologice, de disciplină a raportării, dar și de comunicare între Consiliul Concurenței și entitățile raportoare a ajutorului de stat, în special cu Ministerul Finanțelor.

În acest context, Comisia reamintește solicitarea întreprinderii măsurilor de către Consiliul Concurenței și Ministerul Finanțelor în vederea asigurării raportării corecte a ajutoarelor de stat sub formă de facilități fiscale, atenționând Consiliul Concurenței despre responsabilitatea privind veridicitatea și complexitatea Raportului.

Ca și în anii precedenți, Comisia observă că prin raportul actual au fost concretizate și actualizate în conformitate cu informația prezentată de furnizorii ajutoarelor de stat datele privind ajutoarele de stat reflectate în rapoartele precedente (pentru anii 2015 și 2016). În această situație, pentru o informare corectă a utilizatorilor raportului, Comisia recomandă Consiliului Concurenței să facă în „Introducere” la fiecare Raport mențiunea despre faptul că concretizarea datelor se vor face prin următorul raport.

Comisia apreciază efortul Consiliului Concurenței privind examinarea de comun cu Ministerul Finanțelor a unor măsuri de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale instituite înainte de data punerii în aplicare a Legii cu privire la ajutorul de stat (16.08.2013).

Această acțiune prevăzută de Programul Național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pe anii 2017-2020, aprobat prin Legea nr.169/2017, contribuie la alinierea ajutoarelor de stat existente la acquis-ul Uniunii Europene. În acest context este de remarcat creșterea valorii, dar și a ponderii ajutoarelor de stat autorizate de către Consiliul Concurenței care au constituit 29,07% din valoarea totală a ajutoarelor raportate. Totodată, a crescut și numărul persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate economică cărora li s-au acordat ajutoare de stat, atingând cifra de 2301 unități.

Comisia constată axarea Raportului pe modalitățile, formele și obiectivele acordării ajutoarelor de stat, fapt ce permite examinarea multiaspectuală a situației din domeniul raportat. Astfel, analiza structurii ajutoarelor de stat în dependență de modalitățile acordate denotă menținerea ponderii semnificative a valorii ajutoarelor de stat acordate prin intermediul schemelor de ajutor de stat în raport cu valoarea ajutoarelor individuale.

Totuși, Comisia menționează că ponderea valorii ajutoarelor de stat acordate prin intermediul schemelor de ajutor de stat în valoarea totală a ajutoarelor de stat, cu excepția valorii măsurilor de sprijin oferite pentru prestarea serviciilor de interes economic general, s-a diminuat în 2017 față de anul precedent de la 98,79% până la 94,77%. Această schimbare impune eficientizarea modalităților acordării ajutoarelor de stat prin acordarea preponderent a măsurilor de sprijin prin intermediul schemelor de ajutor de stat, care sînt mai puțin nocive pentru mediul concurențial.

Sub aspectul formelor de acordare a ajutoarelor de stat în anul 2017 Consiliul Concurenței raportează o schimbare esențială a valorii și structurii ajutorului de stat raportat din perspectiva cheltuielilor și renunțărilor bugetare. Astfel, ajutorul de stat (excluzînd măsurile de sprijin oferite pentru prestarea serviciilor de interes

economic general) acordat prin renunțări la venituri generale s-a diminuat de la 88,1 % în 2016 până la 36,6% în anul 2017 și, respectiv, ponderea cheltuielilor bugetare a crescut de la 11,9 până la 63,4%. Această schimbare, care poate fi apreciată ca una pozitivă, a fost determinată de numărul și valoarea măsurilor de sprijin raportate pentru anul 2017 de către furnizori sub formă de subvenții/subsidii.

Potrivit raportului, cele mai multe măsuri de sprijin raportate pentru anul 2017 au fost acordate de către autoritățile administrației publice centrale (cc 88%), care sînt principalii furnizori de ajutoare de stat acordate în baza cadrului general. Autoritățile administrației publice locale, însă, acordă în special ajutoare pentru prestarea serviciilor de interes economic general.

Comisia constată că Raportul Consiliului Concurenței conține o analiză a ajutorului de minimis și a măsurilor de sprijin acordate pentru prestarea serviciilor de interes economic general în calitate de măsuri de sprijin cu impact anticoncurențial nesemnificativ. În anul 2017 valoarea ajutorului de minimis s-a diminuat față de anul 2016 cu 3,7 % constituind 92 945,0 mii lei. Reieșind din faptul că aproximativ 60% din valoarea totală a ajutorului minimis a fost acordat întreprinderilor mici și mijlocii, precum și de importanța social-economică a acestor întreprinderi, Comisia încurajează Consiliul Concurenței să continue creșterea capacităților instituționale a furnizorilor în aplicarea prevederilor legislației cu privire la ajutorul de stat în partea ce ține de ajutoarele de minimis.

Cu referire la măsurile de sprijin a serviciilor de interes economic general Comisia constată o diminuare a valorii acestora față de anul 2016 cu 23,3%, constituind suma de 161 642,0 mii lei. Cea mai mare pondere din valoarea totală a acestor ajutoare a revenit reducerilor de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței (38,9%), precum și subvențiilor/subsidiilor (33,4%).

Luînd act de problemele identificate în procesul analizei măsurilor de sprijin pentru prestarea serviciilor de interes economic general Comisia recomandă Consiliului Concurenței (i) să continue organizarea sistematică a seminarelor pentru furnizorii de ajutoare de stat privind aplicarea prevederilor legislației ajutorului de stat, (ii) să conlucreze cu Guvernul în privința implementării unui mecanism eficient al achizițiilor publice în domeniul serviciilor de gospodărie comunală și reglementării modalității de prestare a serviciilor de interes economic general prin impunerea obligației de stabilire a indicatorilor de performanță la atribuirea dreptului de gestiune a serviciului public în baza actului de atribuire.

Comisia constată utilizarea de către Consiliul Concurenței a instrumentelor de care dispune pentru monitorizarea ajutoarelor de stat în derulare în scopul verificării actelor juridice în baza cărora acestea au fost acordate, precum și a deciziilor de autorizare pe care le-a emis.

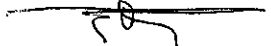
În acest sens, Consiliul Concurenței a monitorizat 29 măsuri de sprijin autorizate de către Plenul Consiliului Concurenței în anii 2014-2017. Totodată, potrivit Raportului, cea mai mare pondere a ajutorului de stat a continuat să fie ajutoarele existente, inclusiv sub formă de scutiri, reduceri, amînări și eşalonări la plata impozitelor și taxelor. Drept urmare, se impune urgentarea procesului de

alinierii a schemelor de ajutor de stat instituite înainte de 16.08.2013 la acquis-ul UE în materie de ajutor de stat.

Apreciind că respectarea actelor normative din domeniul ajutorului de stat contribuie la corectarea disfuncționalităților pieței, la creșterea competitivității întreprinderilor, precum și la dezvoltarea unui mediu concurențial echitabil, evidențiind recomandările expuse în textul prezentului raport Comisia solicită Consiliului Concurenței să:

- întreprindă eforturi în vederea alinierii schemelor de ajutor de stat instituite înainte de 16.08.2013 la acquis-ul UE în materie de ajutor de stat;
 - intensifice colaborarea cu Ministerul Finanțelor în vederea eficientizării mecanismului de raportare și notificare a ajutorului de stat acordat sub formă de facilități fiscale. Reexaminarea în colaborare cu Ministerul Finanțelor a măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale prin prisma legislației în domeniul ajutorului de stat;
 - colaboreze cu Guvernul și furnizorii în vederea modificării actelor normative a serviciului de interes economic general privind (i) impunerea obligației de stabilire a indicatorilor de performanță la atribuirea dreptului de gestiune a serviciului public, precum și privind (ii) instituirea unui mecanism transparent și eficient al achizițiilor;
- acorde suportul furnizorilor ajutorului de stat în vederea asigurării prestării serviciului de interes economic general în baza actului de atribuire, care trebuie să corespundă prevederilor stipulate în cadrul normativ din domeniul ajutorului de stat;
- dezvolte și optimizeze sistemul informațional de raportare a ajutorului de stat în vederea eficientizării notificării, raportării și monitorizării ajutorului de stat;
 - dezvolte cultura concurențială în partea ce ține de ajutor de stat atât în cadrul autorităților publice cât și a întregii societăți.

Prezentul raport se publică pe pagina web a Parlamentului și se remite Consiliului Concurenței pentru informare și implementarea recomandărilor. Informația privind implementarea recomandărilor și executarea cerințelor menționate se va expune de către Consiliul Concurenței în următorul raport.

Igor MUNTEANU,
Președintele Comisiei

Republica Moldova
MD- 2001, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73/1
tel: (+373-22) 27-45-65, 27-34-43
fax: (+373-22) 27-06-06
E-mail: office@competition.md
www.competition.md

Республика Молдова
МД- 2001, Кишинэу, бул. Штефан чел Мареш и Сфынт, 73/1
тел. (+373 22) 27-45-65, 27-34-43
факс: (+373-22) 27-06-06
E-mail: office@competition.md
www.competition.md

Nr. ASER-01/04-32 din 11.01.2019

*Domnului Andrian Candu,
Președintele Parlamentului Republicii Moldova*

Stimate domnule Președinte,

Prin prezenta, Consiliul Concurenței, în conformitate cu art. 21 alin. (3) din Legea nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, Vă prezintă Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anual 2017, aprobat prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-89 din 27.12.2018.

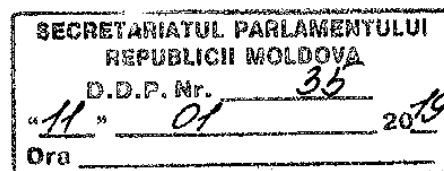
Anexă: 1. Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-89 din 27.12.2018;
2. Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anual 2017

Cu respect,

Președinte

Marcel RĂDUCAN

Executor: Grosu Olesea
Telefon: (022)274565

PLENUL CONSILIULUI CONCURENȚEI

DECIZIE

Nr. ASER-89
din 27.12.2018

mun. Chișinău

Plenul Consiliului Concurenței, acționând în temeiul art. 41 alin.(1) lit. s) al Legii concurenței nr. 183 din 11.07.2012, art. 21 alin. (3) din Legea nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat și Hotărârii Parlamentului nr. 331 din 30.11.2018 privind numirea în funcție a membrilor Plenului Consiliului Concurenței,

DECIDE:

1. A aproba Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2017, conform anexei.
2. A prezenta Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2017 Parlamentului și Guvernului.
3. A publica Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2017 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președintele Plenului
Consiliului Concurenței

Marcel RĂDUCAN

RAPORT
PRIVIND AJUTOARELE DE STAT
ACORDATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA
PENTRU ANUL 2017

CUPRINS

Abrevieri și acronime	3
Introducere	4
Capitolul I. Situația social-economică a Republicii Moldova	6
Capitolul II. Analiza ajutorului de stat raportat	8
2.1. Caracterizare generală	8
2.2. Reexaminarea schemelor de ajutor de stat existente în conformitate cu legislația în domeniul ajutorului de stat	11
2.3. Modalitățile de acordare a ajutorului de stat	18
2.4. Formele de acordare a ajutorului de stat	20
2.5. Obiectivele acordării ajutorului de stat	25
2.6. Furnizorii ajutorului de stat	33
Capitolul III. Măsuri de sprijin cu impact anticoncurențial nesemnificativ	36
3.1. Ajutorul de minimis	36
3.2. Măsurile de sprijin acordate pentru prestarea serviciilor de interes economic general	41
Capitolul IV. Monitorizarea ajutoarelor de stat autorizate	47
4.1. Caracterizare generală	47
4.2. Ajutor de stat pentru dezvoltare regională	47
4.3. Ajutor de stat acordat pentru prestarea serviciilor de interes economic general	49
4.4. Ajutor de stat destinat protecției mediului înconjurător	56
4.5. Ajutor de stat pentru salvarea beneficiarilor	56
4.6. Ajutor de stat sectorial	58
Capitolul V. Implementarea Sistemului informațional automatizat "Registrul ajutoarelor de stat"	59
Concluzii și priorități	61
Anexe	63
Anexa I. Anexă Tehnică	63
Anexa II. Lista actelor juridice în baza cărora au fost acordate ajutoarele de stat raportate pentru anul 2017	65
Anexa III. Valoarea ajutorului de stat raportat pe obiective și forme de acordare	72
Anexa IV. Valoarea ajutorului de stat raportat pe forme de acordare și pe furnizori	77

ABREVIERI ȘI ACRONIME

Acord de Asociere	Acordul de Asociere între Republica Moldova pe de o parte și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele Membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr.112 din 02.07.2014 (publicat în Monitorul Oficial Nr. 185-199 din 18.07.2014)
AȘM	Academia de Științe a Moldovei
AIPA	Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
Anul de raportare	Perioada 01.01.2017-31.12.2017
APC	Autorități ale administrației publice centrale
APL	Autorități ale administrației publice locale
Banca Mondială	Grupul Băncii Mondiale
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
ÎMM	Întreprinderi mici și mijlocii
Legea cu privire la ajutorul de stat	Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat (publicat în Monitorul Oficial Nr. 166-169a din 16.08.2012)
MO	Monitorul Oficial al Republicii Moldova
p.p.	Puncte procentuale
PI	Parc Industrial
PIB	Produsul Intern Brut
SIEG	Servicii de interes economic general
SIRASM	Sistemul informațional automatizat "Registrul ajutoarelor de stat", elaborat în conformitate cu Hotărârea Guvernului Nr.378 din 27.05.2014 pentru aprobarea Conceptului sistemului informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat” (publicat în Monitorul Oficial Nr. 142-146 din 03.06.2014)
UE	Uniunea Europeană
VAB	Valoarea adăugată brută

INTRODUCERE

Politica în domeniul ajutorului de stat este o componentă importantă a politicii de concurență datorită efectelor intervenției statului asupra mediului economic. Monitorizarea permanentă a ajutoarelor de stat se efectuează cu scopul de a exclude denaturarea nejustificată a concurenței și pentru a direcționa mai bine măsurile de sprijin, contribuind astfel la dezvoltarea întregii economii.

Autoritatea care deține atribuții de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat în Republica Moldova este Consiliul Concurenței.

În conformitate cu art.21 alin.(3) din Legea cu privire la ajutorul de stat, Consiliul Concurenței întocmește un raport anual privind ajutoarele acordate. Potrivit legislației cu privire la ajutorul de stat, furnizorii, până la data de 31.03.2018, urmau să prezinte informații Consiliului Concurenței referitor la ajutoarele de stat și ajutoarele de minimis acordate în anul 2017 și informația actualizată pentru anii 2015 și 2016.

Pe baza informației prezentate de către furnizori a fost elaborat prezentul raport, care este al V-a raport din domeniu, de la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

În raport sunt analizate atât ajutoarele existente, care au continuat a fi acordate în anul de raportare, cât și ajutoarele noi și ajutoarele de minimis.

În acest context, se menționează că 203 furnizori au informat Consiliul Concurenței despre măsurile de sprijin acordate în anul 2017. Informația a fost prezentată de către APC și instituțiile subordonate acestora, APL de nivelul I și II și persoane juridice.

Prezentul raport reprezintă un instrument statistic destinat asigurării transparenței în materie de ajutor de stat, oferind astfel informație relevantă APC și APL pentru elaborarea politicilor în diverse domenii ale economiei naționale și luarea deciziilor privind direcționarea eficientă a resurselor publice disponibile. Totodată, acesta poate constitui o bază informațională pentru diverse cercetări științifice.

Raportul dat cuprinde o analiză a valorii, structurii și a tendințelor înregistrate pe parcursul ultimilor 3 ani în acordarea ajutoarelor de stat, ajutoarelor de minimis, măsurilor de sprijin acordate pentru prestarea SIEG, monitorizarea ajutoarelor de stat autorizate, precum și reflectă implementarea SIRASM. Totodată, prezentul raport cuprinde informație privind realizarea angajamentelor asumate de Republica Moldova prin Acordul de Asociere privind alinierea schemelor de ajutor de stat existent.

Multe măsuri de sprijin au fost oferite pentru mai mulți ani și întru descrierea situației efective privind ajutoarele de stat acordate, este necesară reflectarea dinamică a structurii ajutorului de stat oferit în perioada 2015-2017.

Datele raportate pentru perioada anilor 2015 și 2016 au fost actualizate și corectate în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1112 din 06.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de ținere a Registrului ajutoarelor de stat. În perioada de raportare furnizorii au informat Consiliul Concurenței referitor și la alte măsuri de sprijin acordate în anii 2015 și

2016. De menționat că actualizarea și corectarea datelor privind ajutorul de stat acordat în anii precedenți este în conformitate cu Metodologia UE în domeniul ajutorului de stat.

În *Capitolul I* din raport este prezentată analiza social-economică a Republicii Moldova pentru anul 2017.

În *Capitolul II* este prezentată analiza valorii, structurii și tendințelor înregistrate în acordarea ajutoarelor de stat în anul 2017. Totodată, în capitolul dat sunt prezentate schemele de ajutor de stat reexamine prin prisma legislației în domeniul ajutorului de stat.

În *Capitolul III* este prezentată o analiză a valorii și a tendințelor înregistrate în acordarea ajutoarelor de minimis și a măsurilor de sprijin oferite pentru prestarea SIEG în anul 2017.

În *Capitolul IV* sunt prezentate principalele constatări privind monitorizarea ajutoarelor de stat autorizate de către Consiliul Concurenței și care au fost în derulare în anul 2017.

Capitolul V este dedicat Sistemului informațional automatizat “Registrul ajutoarelor de stat”.

În *Anexa I* sunt oglindite informații despre sfera ajutoarelor de stat analizate în raport, obiectivele ajutorului de stat și sursele obținerii datelor.

Actele juridice conform cărora au fost acordate măsurile de sprijin în anul 2017 sunt menționate în *Anexa II*.

Situația sumară a ajutoarelor de stat raportate în anul de referință și pentru perioada 2015-2017 pe obiective și forme de acordare este reflectată în *Anexa III*.

În *Anexa IV* este prezentată informația privind ajutorul de stat oferit pe forme de acordare și pe furnizori de ajutor de stat.

Capitolul I. SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA

În anul 2017, economia mondială a înregistrat o creștere de 3.7%, ceea ce este cu 0.5 p.p. mai mult decât în anul 2016.¹

În Republica Moldova, anul 2017, PIB a însumat 150 369 mil. lei (prețuri curente de piață), în creștere (în termeni reali) cu 4.5% față de anul 2016 (semidefinitiv)².

La creșterea PIB, în anul 2017 față de anul 2016, au contribuit următoarele activități economice: comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activitățile de cazare și alimentație publică (+1.3%); agricultură, silvicultură și pescuit (+1.0%); industria extractivă și industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activitățile de decontaminare (+0,4%); informații și comunicații (+0.2%); construcțiile (+0.1%).

VAB pe economie a crescut cu 3.8% față de nivelul anului precedent, contribuind la creșterea PIB cu 3.3%.

Volumul impozitelor pe produse s-a majorat cu 6.9 % în raport cu anul 2016, contribuind la creșterea PIB cu 1.1%.

Din punct de vedere al utilizării PIB creșterea s-a datorat, în principal, consumului final al gospodăriilor populației (+4.2%) și formării brute de capital fix (+1.2%). Contribuție negativă la creșterea PIB a avut-o exportul net (-2.7%).

În anul 2017 exporturile de mărfuri au totalizat 2 425.1 mil. dolari SUA, volum superior celui realizat în anul 2016 cu 18.6%. Importurile de mărfuri au totalizat 4 831.4 mil. dolari SUA, volum superior celui realizat în anul 2016 cu 20.2%. Balanța comercială s-a soldat cu un deficit de 2 406.3 mil. dolari SUA, cu 430.5 mil. dolari SUA (+21.8%) mai mare față de cel înregistrat în anul 2016.³

În anul 2017, populația ocupată a constituit 1 207.5 mii persoane. Numărul șomerilor, conform definiției Biroului Internațional al Muncii a fost de 51.6 mii, fiind cu 1.7 mii mai mic față de anul 2016. Rata șomajului la nivel de țară a constituit 4.1%, fiind mai mică față de cea înregistrată în anul 2016 (4.2%)⁴.

În anul 2017, rata medie anuală a indicelui prețului de consum a constituit 6.6%, fiind cu 0.2 p.p. superioara celei din anul 2016. Evoluția ascendentă a

¹Perspective mai luminoase, piețe optimiste, provocări în viitor, Fondul Monetar Internațional, Ianuarie 2018, <http://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2018/01/11/world-economic-outlook-update-january-2018>

²Produsul intern brut în anul 2017 și trimestrul IV 2017
<http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5942>

³ Activitatea de comerț exterior a Republicii Moldova în anul 2017
<http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5908>

⁴ Forța de muncă în Republica Moldova. Ocupare și șomaj 2018, Biroul Național de Statistică, Chișinău, 2017 http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Forta_de_munca/AFM_2018_rom.pdf

inflației s-a datorat în creșterii tarifelor la unele servicii reglementate și condițiilor meteorologice atipice ce au determinat majorarea prețurilor la fructe și legume⁵.

Totodată, traiectoria respectivă a inflației a fost susținută și de impactul ajustării accizelor la unele categorii de produse, precum și de efectul unei perioade de baza reduse din anul 2016⁵.

În conformitate cu Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2017, în anul 2017, la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă totală de 53 377.6 mil. lei, ceea ce constituie 101.1% față de prevederile anuale⁶. Față de acumulările anului 2016, veniturile s-au majorat cu 16.2 %.

În structura veniturilor publice naționale, cea mai mare pondere au deținut impozitele și taxele - 64.6% (34 475.8 mil. lei), din acestea: impozite și taxe pe mărfuri și servicii - 24 615.7 mil. lei, impozite pe venit - 7 722.8 mil. lei, taxele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe - 1 591.1 mil. lei și impozitele pe proprietate - 546.2 mil. lei. Ca pondere în PIB, impozitele și taxele în anul 2017 au constituit – 22.9 %, cu 1.3 p.p. mai mult față de nivelul anului 2016.

În anul 2017 din suma totală a veniturilor bugetului public național, 62% revine veniturilor administrate de către Serviciul Fiscal de Stat și 38.2% – veniturilor administrate de către Serviciul Vamal⁶.

În anul 2017 granturi au fost debursate în sumă de 1 008.8 mil. lei, cu 26.5% mai puțin față de anul 2016. În structura veniturilor bugetului public național, granturile au constituit circa 1.9%. Din totalul granturilor cele destinate susținerii bugetului reprezintă circa 73.4%, iar 26.6% sunt destinate proiectelor finanțate din surse externe. Ponderea granturilor în PIB a constituit circa 0.7%⁶.

Cheltuielile publice au însumat 54 522.4 mil. lei în anul 2017, ceea ce reprezintă 36.3% din PIB și un grad de realizare de 93.2% din prevederile anuale. Cheltuielile bugetului public național în anul 2017 depășesc cu 12.5% nivelul acestora în anul 2016. Raportate la PIB, cheltuieli publice denotă o creștere cu 0.5 p.p față de anul 2016⁶.

Instrumentele de datorie utilizate în anul 2017 au fost: vânzarea valorilor mobiliare de stat pe piața primară, în valoare de 600 mil.lei; vânzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidități în valoare de 508.9 mil.lei; și altele.⁶

Anul 2017 s-a încheiat cu un sold bugetar al bugetului public național (deficit) în sumă de 1 144.8 mil. lei. Raportat la PIB, soldul bugetar reprezintă 0.76%, cu 1.09 p.p mai puțin decât în anul 2016 (2 508.7 mil. lei) și cu 1.1 p.p față de prognoza precizată.

Finanțarea deficitului bugetului public național a fost efectuată din surse interne și externe, precum și din mijloacele bănești din solduri la conturile bugetelor componente ale bugetului public național.⁶

⁵ Raport anual 2017, Banca Națională a Moldovei, Chișinău, 2018, http://bnm.md/files/RA_2017_RO_ISBN.pdf

⁶ Raportul privind executarea bugetului de stat pentru anul 2017, <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/4217/langua ge/ro-RO/Default.aspx>

Capitolul II. ANALIZA AJUTORULUI DE STAT RAPORTAT

2.1. Caracterizare generală

Ajutorul de stat reflectat în prezentul capitol, cuprinde totalitatea măsurilor de sprijin raportate pentru anul 2017 și anume: ajutoarele existente (ajutoarele de stat care au început a fi implementate înainte de intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat) și ajutoarele de stat noi (orice ajutor de stat care nu este un ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente).

În conformitate cu art. 342 alin. (1) din Acordul de Asociere, de la 01.01.2016, Republica Moldova urmează să prezinte un raport la fiecare doi ani, urmând metodologia și modul de prezentare ale analizei anuale a UE privind ajutoarele de stat. Cu referire la cele expuse mai sus și în conformitate cu experiența UE⁷ în partea ce ține de analiza ajutoarelor de stat, în prezentul raport ajutorul de stat acordat în baza cadrului general este examinat separat de ajutorul de stat acordat pentru SIEG și ajutorul de minimis.

Pentru a realiza o imagine cât mai cuprinzătoare privind ajutoarele de stat raportate, valoarea ajutorului de stat prezentată în tabelul nr. 1 include ajutoarele de stat acordate întreprinderilor pentru prestarea SIEG și valoarea estimată a măsurilor de sprijin acordate în baza Codului fiscal și a cadrului normativ ce vine în aplicarea acestuia.

Tabelul nr.1

Ajutorul de stat raportat în perioada 2015-2017, inclusiv ajutorul de stat acordat pentru prestarea SIEG

Nr.	Indicatorii	2015*	2016*	2017	
				Raportat	Estimată (inclusiv valoarea măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale)
1.	Ajutor de stat exprimat în:				
1.1.	mii lei	6 052 541	2 904 294	827 078	1 944 506
1.2.	mii euro**	289 595	131 714	39 706	93 351
2.	Ponderea în PIB, %	4.94	2.15	0.55	1.29
3.	Ajutorul de stat pe cap de locuitor*** - lei	1 702	817	233	546
4.	Ajutorul de stat pe cap de locuitor - euro	81	37	11	26

*datele sunt actualizate în conformitate cu informația prezentată de furnizorii de ajutor de stat

** calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa BNM (lei/euro anul 2015=20.90, anul 2016= 22.05; anul 2017= 20.83)

*** numărul locuitorilor este în conformitate cu informația plasată pe pagina web a BNS

⁷ Scoreboard- observații conceptuale și metodologice:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html

Informația prezentată pentru perioada anilor 2015 și 2016 este diferită de datele pentru același an prezentată în rapoartele anterioare. Aceasta se datorează faptului că unele din datele raportate pentru perioada anilor 2015 și 2016 au fost actualizate și corectate de către furnizori. Totodată, au fost prezentate informații suplimentare de către furnizori privind măsurile noi de sprijin acordate în perioada anilor 2015-2016.

Valoarea estimată a ajutorului de stat pentru anul 2017 a fost calculată ținând cont de schemele de ajutor de stat reexamineate, de prevederile legislației UE în domeniu și informația prezentată pentru anii precedenți. Pentru anul 2017, Ministerul Finanțelor și autoritățile administrative din subordinea acestuia (Serviciul Vamal și Serviciul Fiscal de Stat) au prezentat informația incompletă referitor la măsurile de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale. Informația incompletă se datorează inclusiv mecanismului de evidență a măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale insuficient pentru furnizarea informației necesare la examinarea acestora prin prisma legislației în domeniul ajutorului de stat. Se precizează faptul că, Consiliul Concurenței a conlucrat cu Ministerul Finanțelor în vederea asigurării raportării de către furnizor a ajutoarelor de stat oferite sub formă de facilități fiscale. Acțiunea prioritară în acest sens a fost reexaminarea schemelor de ajutor de stat existente acordate sub formă de facilități fiscale în conformitate cu prevederile legislației în domeniul ajutorului de stat.

În anul 2017, valoarea ajutorului de stat raportată a fost de 827 078 mii lei sau 0.55% din PIB. Evoluția indicatorilor analizați în raport cu anii precedenți a fost determinată inclusiv de finalizarea perioadei de acordare a unor măsuri de sprijin (inclusiv în sectorul financiar) și reexaminarea schemelor de ajutor de stat acordate sub formă de facilități fiscale și implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

În anul 2017 ajutorul de stat a fost acordat la 2 301 de persoane juridice și fizice care desfășoară activitate economică.

Din suma totală a ajutorului de stat raportat pentru anul 2017, respectiv 827 078 mii lei, valoarea ajutorului de stat autorizată de către Consiliul Concurenței a fost de 240 453 mii lei (29.07% din valoarea totală), diferența fiind reprezentată de ajutoarele existente și măsurile de sprijin aflate în examinare la Consiliul Concurenței. În acest sens se remarcă faptul că, ajutorul de stat autorizat de către Consiliul Concurenței în anul 2017 s-a majorat față de anul 2016 atât ca valoare cât și ca pondere în valoarea totală a ajutorului de stat raportat.

Majorarea valorii ajutorului de stat autorizat de către Consiliul Concurenței se datorează inclusiv, promovării culturii concurențiale în domeniul ajutorului de stat fiind organizate pe parcursul anului mai multe seminare și ședințe consultative cu furnizorii.

În continuare este prezentată evoluția nivelului ajutorului de stat acordat în baza cadrului general, în perioada 2015-2017, ținând cont de metodologia și modul de prezentare ale analizei anuale a UE privind ajutoarele de stat.

Tabelul nr.2

Ajutorul de stat raportat în perioada 2015-2017

Nr.	Indicatorii	2015*	2016*	2017
1.	Ajutor de stat raportat (exceptând SIEG, valoarea estimată a ajutorului de stat) exprimat în:			
1.1.	<i>mii lei</i>	4 968 920	2 693 270	665 435
1.2.	<i>mii euro**</i>	237 747	122 144	31 946
2.	Ponderea în PIB, %	4.05	1.99	0.44
3.	Ajutorul de stat (exceptând SIEG) pe cap de locuitor*** - lei	1 398	758	187
4.	Ajutorul de stat (exceptând SIEG) pe cap de locuitor - euro	67	34	9

*datele sunt actualizate în conformitate cu informația prezentată de furnizorii de ajutor de stat

** calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa BNM (lei/euro anul 2015=20.90, anul 2016= 22.05; anul 2017= 20.83)

*** numărul locuitorilor este în conformitate cu informația plasată pe pagina web a BNS

Valoarea ajutorului de stat raportat pentru anul 2017 s-a micșorat semnificativ față de anul 2016 și 2015. Astfel, valoarea ajutorului de stat raportată a diminuat în anul 2017 cu 75.29% față de anul 2016 și cu 86.61% în raportul cu anul 2015. Această micșorare s-a datorat în mare parte finalizării perioadei de acordare a unor măsuri de sprijin raportate în anul precedent (inclusiv, ajutorului de stat acordat în sectorul financiar), reexaminării unor scheme de ajutor de stat implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, dar și prezentării informații incomplete privind ajutoarele de stat acordate în baza Codului fiscal și a cadrului normativ ce vine în aplicarea acestuia.

Potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1112 din 06.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de ținere a Registrului ajutoarelor de stat, furnizorii de ajutor de stat urmau să prezinte separat valoarea măsurilor de sprijin acordate din resursele de stat și din fondurile externe. În conformitate cu practica UE în domeniul ajutorului de stat, resursele acordate de către UE, de Banca Europeană de Investiții, de Fondul European de Investiții sau de instituții financiare internaționale sunt considerate resurse de stat în cazul în care autoritățile naționale au putere discreționară în ceea ce privește utilizarea resurselor respective (în special selecția beneficiarilor). În anul 2017, ajutorul de stat acordat din fonduri externe a constituit circa 0.02% din valoarea ajutorului de stat raportat.

În anul 2017, ponderea ajutorului de stat raportat în PIB în Republica Moldova a constituit 0.44%. Acest indicator s-a micșorat cu 1.55 p.p. față de anul 2016 și cu 3.62 p. p. în raport cu anul 2015. Aceasta a fost determinată inclusiv de micșorarea semnificativă a valorii ajutorului de stat raportat față de anii precedenți și de majorarea valorii PIB.

Exprimat în euro, valoarea ajutorului de stat raportat a înregistrat o tendință de diminuare pe parcursul perioadei 2015-2017. În acest sens se precizează faptul că, în anul 2017 valoarea ajutorului de stat s-a micșorat cu 73.90% față de anul 2016 și cu 86.59% în raport cu anul 2015.

În anul 2017 s-a micșorat și ajutorul de stat pe cap de locuitor, acesta a diminuat cu 75.33% în anul 2017 în raport cu anul 2016 și cu 86.62% față de anul 2015.

În anul 2017, a fost aprobat Programul național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017-2020 (prin Legea nr. 169 din 20.07.2017, publicat în MO nr. 301 -315/533 din 18.08.2017). Unul din obiectivele specifice a Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017-2020 este instituirea unui mecanism performant în domeniul acordării și monitorizării ajutorului de stat pentru reducerea ponderii ajutorului de stat în PIB până la 1% către anul 2020, astfel ajutoarele de stat ar trebui să fie mai puține, dar mai bine direcționate.

Ajutoarele de stat trebuie să fie oferite astfel încât să fie asigurată direcționarea mai eficientă a resurselor publice, contribuind la corectarea eșecurilor pieței și la dezvoltarea economiei naționale. Important este faptul că, întotdeauna, trebuie să existe o legătură cauzală între oferirea ajutoarelor de stat și eșecurile de piață cărora acestea li se adresează.

Acordarea ajutoarelor de stat este justificabilă doar în zonele/domeniile în care se manifestă diferitele eșecuri de piață, iar quantumul/nivelul ajutoarelor acordate trebuie să fie proporțional cu nivelul eșecului care trebuie compensat.

Orice sume excedentare acordate întreprinderilor au potențialul de a acorda acestora un avantaj economic nejustificat, de natură a afecta, în mod excesiv, concurența de pe piață. În această situație, efectele negative ale acordării ajutoarelor de stat tind să depășească efectele pozitive ale acordării lor.

Oportunitatea acordării ajutoarelor, quantumul acestora, precum și modalitatea concretă sau instrumentul cel mai potrivit de acordare trebuie să fie stabilite prin studii și analize de oportunitate derulate înainte de instituirea efectivă a măsurii de sprijin.

Potrivit bunelor practici internaționale în domeniul ajutorului de stat⁸ se recomandă de a reduce nivelul general al ajutoarelor de stat, astfel încât acest indicator să constituie mai puțin de 1% în PIB, fără a compromite scopul măsurilor de sprijin și anume corectarea eșecurilor pieței.

2.2. Reexaminarea schemelor de ajutor de stat existent în conformitate cu legislația în domeniul ajutorului de stat

Potrivit art. 341 din Acordul de Asociere, unul din angajamentele asumate de Republica Moldova este alinierea schemelor de ajutoare de stat instituite înainte de 16.08.2013 la acquis-ul UE în materie de ajutor de stat, în termen de 8 ani de la data intrării în vigoare a Acordului de Asociere. Excepție constituie schemele de ajutoare de stat instituite în temeiul Legii nr. 440 din 27.07.2001 cu privire la zonele economice libere pentru care perioada a fost prelungită până la 10 ani de la data intrării în vigoare a Acordului de Asociere.

⁸ COMMUNICATION TO THE SPRING EUROPEAN COUNCIL "Working together for growth and jobs. A new start for the Lisbon Strategy" (COM(2005) 24, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005DC0024&from=EN>)

Pe parcursul activității au fost reexamineate mai multe măsuri de sprijin implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat. În acest sens, una din acțiunile prioritare a fost inițierea reexaminării schemelor de ajutor de stat acordate sub formă de facilități fiscale. Astfel, în colaborare cu Ministerul Finanțelor au fost reexamineate schemele de ajutor de stat implementate până la intrarea în vigoare a legislației în domeniul ajutorului de stat, inclusiv:

- ***Măsura de sprijin privind scutirea de plata taxei pe proceduri vamale, taxei vamale și TVA, aplicate la importul blanchetelor carnetelor T.I.R. (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-46 din 28.06.2018)***

Măsura de sprijin este acordată în baza art. 7 din Convenția nr. 1975 din 14.11.1975 vamală relativă la transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R. * Convenția (T.I.R.).

Ca urmare a examinării măsurii de sprijin s-a constatat că facilitățile fiscale acordate la importul carnetelor T.I.R. sunt stabilite în Convenție, care constituie un tratat internațional. Prin semnarea Convenției date Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea de aplicare a prevederilor Convenției. Prin urmare, Republica Moldova are obligația de a pune în aplicare prevederile art. 7 din Convenție fără nici o putere discreționară. Măsura de sprijin examinată rezultă dintr-un tratat internațional. Potrivit prevederilor art. 1 alin. (2) din Legea cu privire la ajutorul de stat, în cazul în care tratatele internaționale care reglementează domeniul ajutorului de stat și la care Republica Moldova este parte stabilesc alte dispoziții și prevederi decât cele prevăzute în lege, se aplică dispozițiile și prevederile tratatului internațional. Astfel, măsura de sprijin examinată nu este imputabilă statului.

Ținând cont de faptul că măsura de sprijin nu este imputabilă statului și nu distorsionează sau riscă să distorsioneze mediul concurențial, fiind doar un participant pe piață, s-a constatat că măsura de sprijin analizată nu întrunește cumulativ criteriile prevăzute de prevederile art. 3 al Legii cu privire la ajutorul de stat. Prin urmare, facilitățile fiscale acordate la importul carnetelor T.I.R. nu constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat.

- ***Măsura de sprijin privind scutirea totală de la plata drepturilor de import și scutirea totală de la plata pentru poluarea mediului, a mărfurilor introduse în/ scoase de pe teritoriul vamal al țării de către agenții economici din raioanele de est ale Republicii Moldova înregistrați la IP "Agenția Servicii Publice", cu condiția rămânerii mărfurilor pe teritoriul necontrolat de către organele constituționale (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-54 din 05.07.2018)***

Măsura de sprijin este acordată în baza prevederilor art.4 alin.(5)-(6) al Legii nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art. 4 alin. (2) al Legii nr.1417 din 17.12.1997 pentru punerea în aplicare a titlului III din Codul fiscal, art. 4 alin.(5) al Legii nr.1054 din 16.06.2000 pentru punerea în aplicare a titlului IV din Codul fiscal, art. 11 alin.(6) al Legii nr.1540 din 25.02.1998 privind plata pentru poluarea mediului precum și în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.1001 din 19.09.2001 cu privire la declararea mărfurilor de către agenții economici din

raioanele de est ale Republicii Moldova, Hotărârea Guvernului nr. 792 din 08.07.2004 despre aprobarea Regulamentului privind transportarea mărfurilor prin posturile vamale interne de control agenților economici din raioanele de est ale Republicii Moldova înregistrați la Camera Înregistrării de Stat, reorganizată prin fuziune cu Instituția Publică "Agenția Servicii Publice" în baza Hotărârii Guvernului nr. 314 din 22.05.2017, privind constituirea Agenției Servicii Publice).

În cadrul examinării facilității fiscale s-a constatat faptul că relațiile fiscale cu sistemul bugetar sunt la baza apariției obligației bugetare, respectiv a rapoartelor juridice între stat și persoanele determinate de lege (contribuabili). Astfel, impunerea se răsfrânge asupra persoanelor care au relații fiscale cu sistemul bugetar național.

Luând în considerație logica regimului fiscal și faptul că de scutirea examinată beneficiază agenți economici care nu au relații fiscale cu sistemul bugetar al Republicii Moldova s-a constatat că prin măsura dată de sprijin nu se renunță la venituri bugetare viitoare, certe sau posibile.

Astfel, prin măsura de sprijin acordată în baza Hotărârii Guvernului nr. 1001 din 19.09.2001 cu privire la declararea mărfurilor de către agenții economici din raioanele de est ale Republicii Moldova, nu are loc renunțarea la veniturile de stat care urmau a fi încasate de la agenții economici din raioanele de est al Republicii Moldova deoarece beneficiarul măsurii nu poate fi considerat contribuabil în sensul art. 5 alin. 2) din Codul fiscal al Republicii Moldova, atâta timp cât aceștia nu au relații fiscale cu sistemul bugetar al țării.

Se menționează faptul că scutirea de la plata taxelor și impozitelor acordate persoanelor juridice și fizice, subiecți ai activității de întreprinzător, situați pe teritoriul Republicii Moldova și înregistrați la IP "Agenția Servicii Publice", dar care nu au relații fiscale cu sistemul bugetar al țării, este acordată în corespundere cu politica fiscală și vamală a Republicii Moldova.

Ținând cont de faptul că prin măsurile date nu are loc transmiterea de bunuri publice către un beneficiar sau renunțarea furnizorului la anumite venituri bugetare viitoare, certe sau posibile pe care le-ar obține de la un beneficiar, deoarece acesta nu are relații fiscale cu sistemul bugetar al țării, s-a constatat faptul că această măsură nu este acordată de furnizor din resurse de stat sau din resursele unităților administrativ-teritoriale sub orice formă.

Cu referire la faptul că cel puțin una din condițiile prevăzute la art. 3 din Legea cu privire la ajutorul de stat nu a fost îndeplinită, s-a constatat că măsura de sprijin examinată nu constituie ajutor de stat.

- *Măsurile de sprijin privind: 1) aplicarea reducerilor la importul de zahăr din sfecla de zahăr în limita contingentelor, acordate țărilor membre Uniunii Europene și țărilor cu care Republica Moldova nu are acorduri de comerț liber; 2) aplicarea taxei vamale reduse la importul de zahăr și produse zaharoase în limita contingentelor tarifare; 3) aplicarea cotei reduse TVA la importul zahărului din sfecla de zahăr (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-65 din 13.09.2018)*

Măsurile de sprijin raportate au fost acordate în baza art.96 lit. b) al Codului Fiscal; Capitolul 17 din Nomenclatura Combinată a Mărfurilor, anexă a Legii nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor și Hotărârea Guvernului nr.114 din 22.02.2012 cu privire la modul de administrare a contingentelor tarifare la importul de zahăr alb și produse zaharoase.

În cadrul examinării măsurilor de sprijin s-a constatat faptul că în conformitate cu art. 339 alin. (2) al Acordului de Asociere, capitolul pe ajutor de stat nu se aplică ajutoarelor de stat legate de domeniul pescuitului, produselor care fac obiectul anexei 1 la Acordul privind agricultura sau altor ajutoare reglementate de Acordul privind agricultura.

Zaharurile și produsele zaharoase sunt produsele specificate la pct. 1 lit. i) din anexa 1 la Acordul privind agricultura (respectarea prevederilor și implementarea deplină a acestuia fiind un angajament asumat de Republica Moldova prin Hotărârea Guvernului nr. 1035 din 16.10.2000 privind îndeplinirea angajamentelor asumate de Republica Moldova față de Organizația Mondială a Comerțului).

Potrivit pct. 3 și anexei nr. 1 la Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat, cu modificările ulterioare, zaharuri și produse zaharoase (Capitolul 17 din Legea nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor) este unul din produsele agricole cărora nu li se aplică Legea cu privire la ajutorul de stat.

Ca urmare a analizei efectuate s-a constatat faptul că măsurile date de sprijin nu cad sub incidența Legii cu privire la ajutorul de stat.

- ***Măsura de sprijin privind scutirea totală de la plata TVA a serviciilor livrate de către cooperativele agricole de prestări servicii, înființate în conformitate cu art.87 din Legea nr.73 din 12.04.2001 privind cooperativele de întreprinzător, membrilor acestei cooperative, cu condiția că cel puțin 75% din valoarea totală a livrărilor cooperativei constituie valoarea mărfurilor și serviciilor livrate membrilor cooperativei și valoarea mărfurilor livrate cooperativei de către membrii acesteia (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-68 din 20.09.2018)***

Măsura de sprijin a fost acordată în baza prevederilor art. 103 alin.(1) pct. 22) din Codul fiscal. În cadrul examinării facilității fiscale în cauză s-a constatat faptul că aceasta nu este acordată selectiv, deoarece o derogare pentru cooperative este justificată prin faptul că sunt scutite doar livrările către membrii cooperativei și invers, iar TVA poate fi colectat ulterior la nivelul livrărilor către întreprinderile terțe.

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței s-a constatat că măsura de sprijin acordată în baza prevederilor art. 103 alin.(1) pct. 22) din Codul fiscal al Republicii Moldova, nu constituie ajutor de stat în sensul art. 3 al Legii cu privire la ajutorul de stat.

- ***Măsura de sprijin privind scutirea de la taxa vamală la importul capacelor "twist-off" din metale comune (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASR-82 din 30.11.2018)***

Măsura de sprijin a fost acordată în baza anexei nr. 1 al Legii nr. 1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal. Anexa nr. 1 la Legea nr. 1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal a fost abrogată prin Legea nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor.

Potrivit Legii nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor, capacele "twist-off" din metale comune au fost clasificate la poziția tarifară 8309 90 900 cu taxa vamală stabilită de 5%. Adoptarea Legii nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor, a dus la eliminarea facilităților fiscale la importul capacelor "twist-off" din metale comune, astfel măsura de sprijin dată s-a aliniat la prevederile legislației UE.

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței s-a constatat faptul că taxa vamală la importul capacelor "twist-off" din metale comune prevăzute la poziția tarifară 8309 90 900 din Anexa nr. 1 a Legii nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor, nu constituie ajutor de stat în sensul art. 3 al Legii cu privire la ajutorul de stat.

- ***Măsura de sprijin privind scutirea de la TVA fără drept de deducere a serviciilor de transportare a pasagerilor pe teritoriul țării și de comercializare a билетelor pentru transportul de pasageri pe teritoriul țării (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-83 din 20.12.2018)***

Măsura de sprijin este acordată în baza prevederilor art. 103 alin. (1) pct. 17) al Codului fiscal. Ca urmare a examinării facilității fiscale în cauză s-a constatat faptul că derogarea prin scutire de TVA fără drept de deducere a serviciilor de transportare a pasagerilor pe teritoriul țării, precum și serviciile de comercializare a билетelor pentru transportul de pasageri pe teritoriul țării, nu conferă un avantaj selectiv sau o diferență de tratament nejustificată întreprinderilor, fiind instituită în beneficiul consumatorului final. Astfel, măsura dată de sprijin nu este acordată selectiv.

Cu referire la faptul că cel puțin una din condițiile prevăzute la art. 3 din Legea cu privire la ajutorul de stat nu a fost îndeplinită, prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței s-a constatat că măsura de sprijin examinată nu constituie ajutor de stat.

- ***Măsura de sprijin privind acordarea facilităților fiscale și vamale pentru mărfurile și serviciile destinate proiectelor de asistență financiară, oferite de către Fondul Global pentru Combaterea HIV/SIDA, Tuberculozei și Malariei (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-84 din 20.12.2018)***

Măsura de sprijin analizată este acordată în baza prevederilor art. 4 alin. (13¹) al Legii nr. 1417 din 17.12.1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului

fiscal, art. 28 al Legii nr. 1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, pct.1¹ a notei din Anexa 2 la Legea nr. 1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal.

Ca urmare a examinării măsurii de sprijin s-a constatat că aceasta a fost acordată în baza prevederilor Acordului de grant nr. MOL-809-G06-H și nr. MOL-809-G05-T, precum și Acordului cu privire la oferirea privilegiilor și imunităților Fondului Global de luptă împotriva HIV/SIDA, Tuberculozei și Malariei (ratificat prin Legea nr. 207 din 21.10.2011), care constituie tratate internaționale. Prin încheierea acestor Acorduri, Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea de aplicare a prevederilor Acordurilor menționate, fără nici o putere discreționară. Măsura de sprijin examinată rezultă dintr-un tratat internațional. Potrivit prevederilor art. 1 alin. (2) din Legea cu privire la ajutorul de stat, în cazul în care tratatele internaționale care reglementează domeniul ajutorului de stat și la care Republica Moldova este parte stabilesc alte dispoziții și prevederi decât cele prevăzute în lege, se aplică dispozițiile și prevederile tratatului internațional. Astfel, măsura de sprijin examinată nu este imputabilă statului.

Ținând cont de faptul că măsura de sprijin nu este imputabilă statului, s-a constatat că măsura de sprijin analizată nu întrunește cumulativ criteriile prevăzute de prevederile art. 3 al Legii cu privire la ajutorul de stat. Astfel, prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței s-a decis că facilitățile fiscale și vamale oferite pentru mărfurile și serviciile destinate proiectelor de asistență financiară, oferite de către Fondul Global pentru Combaterea HIV/SIDA, Tuberculozei și Malariei nu constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat.

- ***Măsurile de sprijin privind acordarea facilităților fiscale și vamale pentru mărfurile și serviciile destinate realizării Programului "Compact"***
(Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-85 din 20.12.2018)

Măsurile de sprijin în cauză sunt acordate în baza prevederilor secțiunii 2.8 și anexei VI al Acordului „Compact” al Corporației Provocările Mileniului semnat între Statele Unite ale Americii, prin intermediul Corporației Provocările Mileniului și Republica Moldova; art. 1 al Acordului între Guvernul Statelor Unite ale Americii și Guvernul Republicii Moldova cu privire la cooperare în vederea facilitării acordării asistenței; art. 24 alin. (23⁴) al Legii nr. 1164 din 24.04.1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal; art. 4 alin. (13⁴) al Legii 1417 din 17.12.1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului fiscal; pct. 2 al Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale stabilite de Acordul „Compact”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 949 din 12.10.2010.

Măsurile de sprijin în cauză au fost acordate în baza prevederilor Acordului „Compact” dintre Republica Moldova și Statele Unite ale Americii (ratificat prin Legea nr. 125 din 18.06.2010), care constituie tratat internațional. Prin încheierea acestui Acord, Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea de aplicare a prevederilor Acordului menționat, fără nici o putere discreționară. Măsura de sprijin examinată rezultă dintr-un tratat internațional. Potrivit prevederilor art. 1 alin. (2) din Legea cu privire la ajutorul de stat, în cazul în care tratatele internaționale care reglementează domeniul ajutorului de stat și la care Republica

Moldova este parte stabilesc alte dispoziții și prevederi decât cele prevăzute în lege, se aplică dispozițiile și prevederile tratatului internațional. Astfel, măsura de sprijin examinată nu este imputabilă statului.

Ținând cont de faptul că măsurile de sprijin analizate nu sunt imputabile statului, s-a constatat că acestea nu întrunesc cumulativ criteriile prevăzute de prevederile art. 3 al Legii cu privire la ajutorul de stat. Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței s-a constatat că facilitățile fiscale și vamale oferite pentru mărfurile și serviciile destinate realizării Programului "Compact" nu constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat.

- ***Măsura de sprijin privind scutirea aplicată la importul buteliilor din sticlă colorată, de o capacitate nominală de peste 0.33 l, dar de maximum 0.375 l (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASR-86 din 20.12.2018)***

Măsura de sprijin examinată a fost acordată în baza anexei nr. 1 al Legii nr. 1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal. Anexa nr. 1 la Legea nr. 1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal a fost abrogată prin Legea nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor, intrată în vigoare din 01.01.2015.

În cadrul examinării măsurii de sprijin s-a constatat faptul că, potrivit Legii nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor, prevederea referitor la scutirea aplicată la importul buteliilor din sticlă colorată, de o capacitate nominală de peste 0.33 l, dar de maximum 0.375 l, a fost exclusă. Pentru subpoziția 7010 90 530 a fost stabilită taxa vamală de 10%. Adoptarea Legii nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor, a dus la eliminarea facilităților fiscale la importul buteliilor din sticlă colorată, de o capacitate nominală de peste 0.33 l, dar de maximum 0.375 l, astfel măsura de sprijin dată s-a aliniat la prevederile legislației Uniunii Europene.

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței s-a constatat faptul că taxa vamală la importul buteliilor din sticlă colorată, de o capacitate nominală de peste 0.33 l, dar de maximum 0.375 l, prevăzută la poziția tarifară 7010 90 530 din nomenclura Legii nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor, nu constituie ajutor de stat în sensul art. 3 al Legii cu privire la ajutorul de stat

Se precizează faptul că potrivit Cadrului bugetar pe termen mediu (2018-2020), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 28.07.2017, la baza politicii fiscale și vamale pentru perioada 2019-2021 va sta Conceptul de rescriere a Codului fiscal și a Codului Vamal (actualizat). Acest document vizează armonizarea cadrului legislativ național la prevederile directivelor UE și perfecționarea cadrului legislativ existent în baza calendarului de armonizare agreed. În conformitate cu calendarul de armonizare, actualizarea titlului III și IV din Codul fiscal urmează a fi efectuată pe parcursul anului 2019.

Ca urmare a reexaminării schemelor de ajutor de stat implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, a ratificării Acordului de

Asociere și a modificărilor survenite în legislația națională, valoarea ajutorului de stat s-a micșorat cu 1.3 % din PIB.

2.3.Modalitățile de acordare a ajutorului de stat

Întreprinderile din Republica Moldova pot beneficia de măsuri de sprijin fie ca ajutoare individuale, fie prin intermediul unor scheme de ajutor de stat.

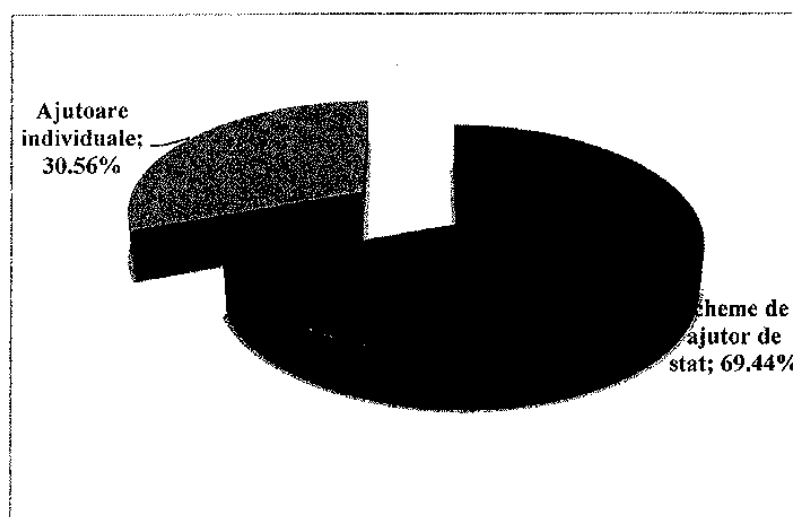
Schema de ajutor de stat, în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat, este orice act în baza căruia pot fi acordate ajutoare de stat beneficiarilor definiți în cuprinsul actului într-un mod general și abstract, fără a fi necesare măsuri suplimentare de punere în aplicare, sau orice act în baza căruia ajutoarele care nu sunt legate de un proiect specific pot fi acordate unuia sau mai multor beneficiari pentru o perioadă nedeterminată de timp și/sau într-un quantum nedeterminat.

Ajutorul individual este ajutorul de stat care nu este acordat în baza unei scheme de ajutor de stat, sau este acordat în baza unei scheme care trebuie notificată în mod individual.

Pentru anul 2017, furnizorii de ajutor de stat au raportat 72 de măsuri de sprijin acordate în baza cadrului general (exceptând SIEG). Potrivit figurii nr. 1 privind structura măsurilor administrate de către furnizori în anul 2017, raportat la modalități de acordare a ajutoarelor de stat, se constată că furnizorii au ales implementarea schemelor de ajutor de stat, acestea fiind 69.44 % din numărul total de măsuri raportate.

Figura nr.1

Structura măsurilor de ajutor de stat implementate în anul 2017 ca ajutoare individuale sau scheme de ajutor de stat

În anul 2017 s-a menținut aceeași structură a măsurilor de sprijin raportate la modalități de acordare a ajutoarelor de stat ca și în anul 2016.

Din punct de vedere valoric, de asemenea, au fost oferite mai multe ajutoare de stat prin intermediul schemelor. Cea mai semnificativă schemă de ajutor de stat, din punct de vedere valoric, a fost implementată de către AIPA, care a avut drept

stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare, care face parte din măsura nr. 2 privind efectuarea investițiilor în prelucrarea și comercializarea produselor agricole, din anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr. 455 din 21.06.2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural.

O situație comparativă a acestor modalități de acordare, ținând cont de quantumul ajutoarelor de stat acordate prin intermediul schemelor sau ca ajutoare individuale, este prezentată în tabelul nr. 3.

Ținând cont de metodologia și modul de prezentare ale analizei anuale a UE privind ajutoarele de stat, în continuare va fi prezentată o analiză mai detaliată a ajutorului de stat oferit în dependență de modalitățile de acordare, exceptând măsurile de sprijin oferite pentru prestarea SIEG. Analiza măsurilor de sprijin acordate pentru prestarea SIEG în dependență de modalitățile de acordare va fi prezentată în Capitolul 3, secțiunea nr. 3.2. din Raportul dat.

Tabelul nr.3

***Valoarea și structura ajutoarelor de stat
în dependență de modalitățile de acordare în perioada 2015-2017***

Nr .	Tipul ajutorului de stat	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
Ajutorul de stat (exceptând SIEG)							
1.	Scheme de ajutor de stat	4 115 197	82.82	2 665 528	98.97	630 602	94.7 7
2.	Ajutoare individuale	853 723	17.18	27 742	1.03	34 833	5.23
	TOTAL	4 968 920	100	2 693 270	100	665 435	100
Ajutorul de stat (inclusiv SIEG)							
1.	Scheme de ajutor de stat	4 881 172	80.65	2 691 377	92.67	661 536	79.9 8
2.	Ajutoare individuale	1 171 368	19.35	212 917	7.33	165 541	20.0 2
	TOTAL	6 052 541	100	2 904 294	100	827 078	100

Potrivit datelor prezentate în tabelul nr. 3 se observă că ponderea ajutoarelor de stat acordate prin intermediul schemelor s-a majorat în raport cu anul 2015 și anume cu 11.95 p.p..

Experiența UE arată că ajutoarele de stat acordate prin scheme sunt, de regulă, mai puțin nocive pentru mediul concurențial. Acordarea măsurilor de sprijin, preponderent prin intermediul schemelor de ajutor de stat, sporește gradul de accesibilitate al măsurilor de sprijin, astfel înregistrând o creștere a numărului de operatori economici eligibili și creând premisele necesare pentru o dezvoltare social-economică durabilă.

În vederea eficientizării acordării ajutorului de stat și aplicarea bunelor practici internaționale în domeniul ajutorului de stat, este necesar de a continua implementarea măsurilor de sprijin prin intermediul schemelor de ajutor de stat.

2.4. Formele de acordare a ajutorului de stat

Pentru a acorda ajutoare de stat, furnizorii pot utiliza diverse modalități de sprijinire a beneficiarilor. În funcție de politica publică într-un anumit domeniu și de specificul întreprinderilor care vor fi sprijinite, furnizorul alege o formă de acordare a ajutorului de stat, care oferă cea mai bună posibilitate de îndeplinire a obiectivului propus. Totodată, este necesar de menționat că noțiunea de ajutor de stat este o noțiune obiectivă care nu ține cont de forma de acordare, dar de efectele acesteia asupra economiei naționale.

Ajutorul de stat poate fi exprimat prin transmiterea de bunuri publice, inclusiv sub formă de mijloace financiare, către un beneficiar sau prin renunțarea furnizorului la anumite venituri viitoare, certe sau posibile pe care le-ar obține de la un beneficiar.

Furnizorii de ajutor de stat au oferit măsuri de sprijin întreprinderilor care activează pe teritoriul Republicii Moldova, ca: 1) renunțări la veniturile bugetare, 2) cheltuieli bugetare.

În anul 2017, valoarea ajutorului de stat raportat sub formă de renunțări la veniturile bugetare a constituit 36.58% din valoarea totală a ajutorului de stat. Ponderea ajutorului de stat acordat sub formă de renunțări la veniturile bugetare s-a micșorat în anul 2017 față de anii precedenți și anume cu 51.42 p.p. comparativ cu anul 2016 și cu 52.86 p.p. în raport cu anul 2015.

În anul 2017 s-a majorat semnificativ ponderea ajutoarelor de stat raportat sub formă de cheltuieli bugetare de la 10.56% în anul 2015 până la 63.42% în anul 2017. Această tendință s-a datorat, inclusiv reexaminării unor scheme de ajutor de stat implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

Valoarea ajutorului de stat din perspectiva cheltuielilor și renunțărilor bugetare înregistrate în perioada 2015-2017, este prezentată în tabelul nr.4.

Tabelul nr.4

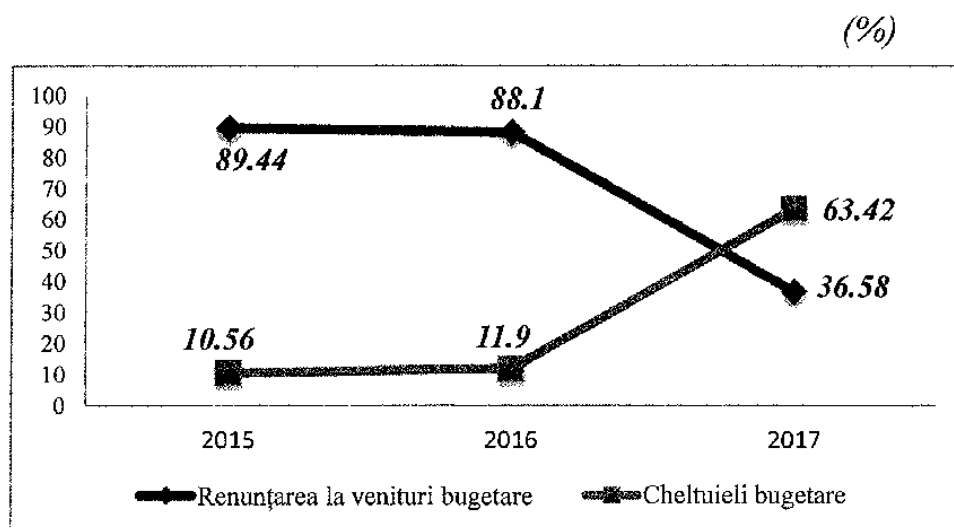
Valoarea și structura ajutorului de stat raportat, din perspectiva cheltuielilor/renunțărilor bugetare înregistrate în perioada 2015-2017

Nr.	Categoria	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
Ajutorul de stat (exceptând SIEG)							
1.	Renunțare la venituri bugetare	4 444 225	89,44	2 372 832	88,10	243 424	36,58
2.	Cheltuieli bugetare	524 695	10,56	320 438	11,90	422 011	63,42
	TOTAL	4 968 920	100	2 693 270	100	665 435	100
Ajutorul de stat (inclusiv SIEG)							
1.	Renunțare la venituri bugetare	5 387 935	89,02	2 541 665	87,51	350 932	42,43
2.	Cheltuieli bugetare	664 605	10,98	362 629	12,49	476 145	57,57
	TOTAL	6 052 540	100	2 904 294	100	827 077	100

Structura ajutorului de stat raportat din perspectiva cheltuielilor/renunțărilor bugetare a fost determinată de forma acordării ajutorului de stat de către furnizori. Structura ajutorului de stat raportat din perspectiva cheltuielilor/renunțărilor bugetare în perioada 2015-2017 și dinamica acesteia este prezentat în figura nr. 2.

Figura nr. 2

Structura și dinamica ajutorului de stat raportat (exceptând SIEG) din perspectiva cheltuielilor/renunțărilor bugetare în perioada 2015-2017

Potrivit figurii nr. 2, în anul 2017 se observă o modificare esențială a structurii ajutorului de stat din perspectiva cheltuielilor/renunțărilor bugetare. Cu referire la practica internațională în domeniul ajutorului de stat, majorarea ponderii ajutorului de stat raportat sub formă de cheltuieli bugetare în anul 2017 denotă o tendință pozitivă în restructurarea măsurilor de sprijin acordate de către stat.

În conformitate cu art.6 alin.(2) din Legea cu privire la ajutorul de stat, ajutorul de stat poate fi acordat sub formă de:

- a) subvenții și/sau subsidii;
- b) anulare sau preluare de datorii;
- c) scutiri, reduceri, amânări sau eșalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii;
- d) acordare a unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale;
- e) acordare de garanții în condiții preferențiale;
- f) investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală, anticipată de către un investitor privat prudent;
- g) reduceri la preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței.

Valoarea anuală a ajutoarelor de stat, în funcție de forma prin care întreprinderile au beneficiat de aceste măsuri de sprijin, este prezentată în tabelul nr. 5.

Cu referire la metodologia și modul de prezentare ale analizei anuale a UE privind ajutoarele de stat, în continuare va fi prezentată o examinare mai detaliată a ajutorului de stat oferit în dependență de formele de acordare, exceptând măsurile

de sprijin oferite pentru prestarea SIEG. Se precizează faptul că analiza măsurilor de sprijin acordate pentru prestarea SIEG în dependență de formele de acordare va fi prezentată în Capitolul 3, secțiunea nr. 3.2. din Raportul dat.

Tabelul nr.5

Valoarea și structura ajutorului de stat raportat în funcție de forma de acordare, în perioada 2015-2017

Nr	Forma de acordare	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Subvenții și/sau subsidii	524 695	10.56	320 438	11.90	422 011	63.42
2.	Anulare sau preluare de datorii	0	0	0	0	0	0
3.	Scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii	3 658 068	73.62	2 360 521	87.65	231 838	34.84
4.	Acordare a unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	755 051	15.20	881	0.03	562	0.08
5.	Acordare de garanții în condiții preferențiale	6 568	0.13	6 656	0.25	4 224	0.63
6.	Investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	0	0	0	0	0	0
7.	Reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	24 539	0.49	4 774	0.18	6 800	1.02
	TOTAL	4 968 920	100	2 693 270	100	665 435	100

În anul 2017, valoarea ajutorului de stat raportat sub formă de subvenții și/sau subsidii s-a majorat cu 31.70% față de anul 2016. Această tendință a fost determinată inclusiv de numărul și valoarea măsurilor de sprijin raportate sub formă de subvenții și/sau subsidii de furnizori în anul 2017.

Ponderea ajutoarelor de stat raportate sub formă de subvenții și/sau subsidii s-a majorat semnificativ în anul 2017 în raport cu anii precedenți. Cea mai mare pondere a ajutorului de stat sub formă de subvenții și/sau subsidii a fost oferit, în anul 2017, pentru dezvoltare regională.

În anul 2017, valoarea și ponderea ajutorului de stat raportat sub forma de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii s-a micșorat semnificativ în raport cu anii precedenți. Această evoluție a

fost determinată, inclusiv de ratificarea Acordului de Asociere, finalizarea perioadei de acordare a unor măsuri de sprijin și reexaminarea prin prisma legislației din domeniu a unor scheme de ajutor de stat implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

Cea mai mare cotă a ajutoarelor de stat sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii, acordate în baza Codului fiscal și a Legii nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, au fost calificate de către furnizori ca ajutoare de stat pentru obiective sectoriale. Măsurile date de sprijin au fost implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, prin urmare aceste măsuri nu au fost notificate la Consiliul Concurenței și nu au fost examinate prin prisma prevederilor legislației în domeniul ajutorului de stat, dar urmează a fi aliniate la standardele UE.

Valoarea ajutorului de stat raportat sub forma unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale s-a micșorat semnificativ în anul 2017 în raport cu anii precedenți. Micșorarea valorii ajutorului de stat raportat sub forma unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale a fost determinată, inclusiv de finalizarea perioadei de acordare a ajutorului de stat în sectorul financiar, reexaminarea schemelor de ajutor de stat la prevederile legislației în domeniul ajutorului de stat și aplicarea metodologiei și modului de prezentare a analizei anuale a UE privind ajutoarele de stat.

Ponderea ajutorului de stat sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale în valoarea totală a ajutorului de stat raportat pentru anul 2017 s-a majorat cu 0.05 p.p. față de anul 2016. Această dinamică a fost determinată, inclusiv de valoarea ajutoarelor de stat acordate sub alte forme. În anul 2017, cea mai mare parte a ajutorului de stat acordat sub forma unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale a fost pentru susținerea IMM.

Valoarea ajutorului de stat raportat sub formă de garanții în condiții preferențiale s-a micșorat în anul 2017 cu 36.53% față de anul 2016. Această evoluție a fost determinată, inclusiv de valoarea ajutoarelor de stat raportate și finalizarea perioadei de acordare a unor măsuri de sprijin. Totodată, în anul de raportare s-a majorat ponderea ajutorului de stat acordată sub forma nominalizată. Cea mai mare cotă din valoarea ajutorului de stat raportată sub formă de garanții în condiții preferențiale a fost pentru dezvoltare regională.

În anul 2017, valoarea ajutorului de stat raportată sub formă de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate (inclusiv transmiterea cu titlul gratuit) s-a majorat cu 42.44% față de anul 2016, dar a diminuat cu 72.29% în raport cu anul 2015. Diminuarea semnificativă a valorii ajutorului de stat în anul 2017 față de anul 2015 s-a datorat în special aducerii în concordanță a unor scheme de ajutor de stat implementate până la intrarea în vigoare a legislației în domeniul ajutorului de stat la prevederile Legii cu privire la ajutorul de stat, finalizării perioadei de acordare a unor măsuri de sprijin și aplicării metodologiei și modului de prezentare a analizei anuale a UE privind ajutoarele de stat.

Cât privește ponderea ajutorului de stat raportat sub forma de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate (inclusiv transmiterea cu titlul gratuit), aceasta s-a

majorat în perioada analizată. Cea mai mare pondere a ajutorului de stat sub formă de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate (inclusiv transmiterea cu titlul gratuit) a fost acordată pentru IMM.

Date privind valoarea ajutoarelor de stat raportate pe forme și obiective de acordare pot fi găsite în Anexa III.

Ponderea ajutorului de stat de natura renunțărilor la venituri bugetare în valoarea totală a ajutorului de stat, înregistrată în anul 2017, a fost determinată de cuantumul ajutorului de stat raportat sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonărilor la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii.

În anul 2017, ponderea valorii ajutorului de stat sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii în valoarea ajutorului de stat de natura renunțărilor la venituri bugetare raportată s-a majorat cu 12.93 p.p. față de anul 2015 și s-a micșorat cu 4.24 p.p. în raport cu anul 2016. Ponderea valorii ajutorului de stat sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii în valoarea ajutorului de stat de natura renunțărilor la venituri bugetare raportată a crescut de la 82.31% în anul 2015 până la 95.25% în anul 2017.

Totodată, în anul 2017 s-a majorat ponderea ajutoarelor de stat acordate sub formă de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate (inclusiv transmiterea cu titlul gratuit) în valoarea ajutorului de stat de natura renunțărilor la venituri bugetare raportată și anume de la 0.55% în anul 2015 până la 2.79% în anul 2017.

Ponderea totală a ajutorului de stat raportat sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale și garanții în condiții preferențiale în valoarea ajutorului de stat de natura renunțărilor la venituri bugetare raportată s-a micșorat semnificativ de la 17.14% în anul 2015 până la 1.97% în anul 2017, ca urmare a finalizării perioadei de acordare a ajutorului de stat în sectorul financiar.

După cum s-a specificat, în anul 2017 valoarea ajutorului de stat de natura cheltuielilor bugetare a constituit 63.42% din valoarea ajutorului de stat, fiind reprezentat total de valoarea ajutorului de stat acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii.

Se remarcă faptul că, experiența internațională atestă că ajutorul de stat de natura renunțărilor la venituri bugetare (scutiri și reduceri de la plata taxelor și impozitelor, anulare a penalităților și majorărilor de întârziere la plata obligațiilor către stat etc.) sunt, de regulă, mai nocive pentru economia de piață decât cele sub forma cheltuielilor bugetare (subvenții, subsidii, etc.).

Ajutoarele de stat din categoriile cheltuielilor bugetare (subsidii, subvenții, etc.) sunt considerate mai puțin dăunătoare pentru concurență și totodată, mai transparente și mai simplu de cuantificat în cazul schemelor de ajutor de stat sau ajutoarelor individuale.

Prin urmare, este necesar continuarea întreprinderii măsurilor în vederea majorării ponderii ajutoarelor de stat oferite sub formă de cheltuieli bugetare conform celor mai bune practici internaționale în domeniul ajutorului de stat.

2.5. Obiectivele acordării ajutorului de stat

În conformitate cu Legea cu privire la ajutorul de stat, cu excepția derogărilor stabilite în art.4 și art.5, acordarea ajutorului de stat este considerată incompatibilă cu mediul concurențial normal.

În art. 5 din Legea cu privire la ajutorul de stat sunt specificate obiectivele conform cărora ajutoarele de stat pot fi considerate compatibile cu mediul concurențial normal și anume: ajutorul destinat să remedieze o perturbare gravă a economiei; ajutorul pentru instruirea angajaților și pentru crearea de noi locuri de muncă; ajutorul acordat pentru susținerea IMM; ajutorul pentru cercetare, dezvoltare și inovare; ajutorul destinat protecției mediului înconjurător; ajutorul acordat beneficiarilor ce prestează SIEG; ajutorul acordat pentru salvarea beneficiarilor aflați în dificultate; ajutorul pentru înființarea de întreprinderi de către femeile antreprenor; ajutorul sectorial, în funcție de sectoarele de activitate ale economiei naționale; ajutorul pentru dezvoltarea regională.

Evaluarea compatibilității ajutoarelor de stat cu un mediu concurențial normal se face în funcție de obiectivul principal stabilit la alocarea acestora.

În prezentul raport sunt analizate ajutoarele de stat pe următoarele categorii, în funcție de obiectivul principal la acordare:

- 1. Ajutoare de stat pentru obiective orizontale** se referă la ajutoarele de stat acordate persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate economică, indiferent de domeniu de activitate al acestuia, pentru realizarea în bune condiții a unor acțiuni, cum ar fi: promovarea investițiilor, IMM pentru consultanță și participarea lor la târguri, instruirea angajaților, crearea de noi locuri de muncă, cercetare-dezvoltare și inovare, protecția mediului și alte obiective.
- 2. Ajutoare de stat pentru obiective sectoriale** se referă la ajutoarele de stat destinate unui anumit domeniu de activitate economic, spre exemplu: dezvoltarea rapidă a rețelelor de comunicații electronice în bandă largă, serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători, pentru întreprinderile feroviare, sectorul financiar, etc..
- 3. Ajutoare de stat pentru dezvoltare regională** sunt destinate pentru susținerea să favorizeze dezvoltarea economică a anumitor regiuni defavorizate prin sprijinirea investițiilor și a creării de noi locuri de muncă, prin extinderea și diversificarea activităților economice ale întreprinderilor situate în regiunile slab dezvoltate și prin încurajarea întreprinderilor să înființeze noi unități în aceste regiuni. Ajutorul de stat regional cuprinde ajutorul pentru investiții acordat întreprinderilor mari, mici și mijlocii, ajutoarelor regionale pentru întreprinderile mici nou-create cât și, în anumite circumstanțe excepționale, ajutoarele pentru operare.
- 4. Ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără vreo discriminare determinată de originea produselor sau a serviciilor.**

5. Ajutoare pentru promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural sunt ajutoarele destinate pentru obiective și activități culturale precum sunt: muzee, arhive, biblioteci, centre sau spații artistice și culturale, teatre, opere, săli de concerte, alte organizații care se ocupă cu spectacole live, instituții care se ocupă cu patrimoniul filmografic și alte infrastructuri, organizații și instituții artistice și culturale similare; patrimoniul material, imobil și mobil, inclusiv siturile arheologice, monumentele, siturile și clădirile istorice; patrimoniul natural legat de patrimoniul cultural sau dacă este recunoscut în mod oficial ca patrimoniu cultural sau natural de către autoritățile publice competente ale statului, etc..

6. Ajutoarele destinate remedierii pagubelor cauzate de calamități naturale sau de alte situații excepționale.

7. Ajutor de stat acordat beneficiarilor pentru prestarea SIEG este ajutorul de stat sub forma compensațiilor acordate beneficiarilor cărora le-a fost încredințată prestarea unor SIEG. Se precizează faptul că, SIEG sunt activități economice care sunt destinate populației și sunt în interesul societății, dare pe care întreprinderile nu le-ar presta (sau le-ar presta în alte condiții în ceea ce privește calitatea, siguranța, accesibilitatea, tratamentul egal sau accesul universal) fără intervenție publică.

Valoarea ajutorului de stat raportat pe obiective este prezentat sintetic în tabelul nr. 6.

Tabelul nr.6

Valoarea și structura ajutorului de stat raportat pe obiective, în perioada 2015-2017

Nr.	Obiectivul	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Obiective orizontale	403 552	8.12	172 451	6.40	153 122	23.01
1.1.	Cercetare-dezvoltare și inovare	284 791	5.73	72 329	2.69	74 912	11.26
1.2.	Protecția mediului	42 097	0.85	20 937	0.78	24 265	3.65
1.3.	Pentru susținerea IMM	10 788	0.22	9 844	0.37	29 533	4.44
1.4.	Ajutor pentru instruirea angajaților și pentru crearea de noi locuri de muncă	65 876	1.33	69 219	2.57	16 358	2.46
1.5.	Ajutor pentru salvare	0	0	123	0	8 053	1.21
2.	Ajutor sectorial, în funcție de sectoarele de activitate ale economiei naționale	2 100 418	42.27	260 032	9.65	133 467	20.05

Nr.	Obiectivul	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
3.	Ajutor de stat pentru dezvoltare regională	2 301 180	46.31	2 100 241	77.98	256 788	38.59
4.	Ajutoare cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără vreo discriminare determinată de originea produselor sau a serviciilor	51 146	1.03	0	0.00	0	0
5.	Ajutoare pentru promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural	112 624	2.27	122 059	4.53	122 059	18.34
6.	Ajutoare destinate remedierii pagubelor cauzate de calamități naturale sau de alte situații excepționale	0	0	38 487	1.43	0	0
7.	Valoarea ajutorului de stat (exceptând SIEG)	4 968 920	100	2 693 270	100	665 435	100
8.	SIEG	1 083 620	17.90	211 024	7.27	161 642	19.58
9.	Valoarea ajutorului de stat (inclusiv SIEG)	6 052 541	100	2 904 294	100	827 078	100

*Ponderea ajutorului de stat pentru SIEG în total ajutor de stat, inclusiv ajutor de stat acordat pentru prestarea SIEG

Cu referire la experiența UE în partea ce ține de analiza ajutoarelor de stat, în continuare vor fi analizate ajutoarele de stat acordate în baza cadrului general.

Cea mai mare ponderea a ajutorului de stat raportat pentru anul 2017 a continuat a fi acordat pentru dezvoltare regională. Ponderea ajutorului de stat pentru dezvoltare regională în valoarea totală a ajutorului de stat raportat s-a micșorat de la 46.31% în anul 2015 până la 38.59% în anul 2017. Această modificare a fost datorată reexaminării unor scheme de ajutor de stat implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, în rezultatul căreia s-a constatat că acestea nu constituie ajutor de stat.

Cea mai semnificativă măsură de sprijin oferită pentru dezvoltare regională a fost ajutorul de stat notificat de către AIPA privind stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare, care face parte din măsura nr. 2 privind efectuarea investițiilor în prelucrarea și comercializarea produselor agricole, din anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr. 455 din 21.06.2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural.

Valoarea ajutorului de stat pentru obiective sectoriale a diminuat în anul de raportare față de anii precedenți și anume cu 48.67% față de anul 2016 și de circa 2 ori comparativ cu anul 2015. Această evoluție a structurii ajutorului de stat poate fi apreciat ca pozitiv, fiind în corespundere cu bunele practici internaționale, conform cărora ajutoarele de stat pentru obiective sectoriale sunt privite mai nocive pentru mediul concurențial în raport cu ajutoarele de stat pentru dezvoltare regională și ajutoarele de stat orizontale.

Micșorarea valorii ajutorului de stat pentru obiective sectoriale raportat pentru anul 2017 față de anul 2015 a fost determinată, inclusiv, de finalizarea perioadei de acordare a ajutorului de stat oferit în sectorul financiar.

Cea mai mare cotă a ajutorului de stat pentru obiective sectoriale sunt ajutoare de stat existente și implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat. Prin urmare, măsurile de sprijin menționate urmează a fi examinate de către Consiliul Concurenței prin prisma legislației în domeniul ajutorului de stat și aliniate la acquis-ul UE în domeniul ajutorului de stat în conformitate cu angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere de către Republica Moldova.

Ponderea ajutoarele de stat orizontale s-a majorat în anul 2017 în raport cu anii precedenți. Cea mai mare cotă a ajutoarelor de stat orizontale au deținut măsurile de sprijin acordate de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării prin schemele *de ajutor de stat oferite în sfera științei și inovării*.

Ajutorul de stat pentru promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural a înregistrat aceeași valoare în anul 2017 și 2016. Ponderea acestuia s-a majorat pe parcursul perioadei 2015-2017, aceasta fiind determinată de valoarea ajutorului de stat raportată pentru alte obiective.

Măsura de sprijin acordată pentru promovarea culturii și conservarea patrimoniului a fost orientată spre *susținerea instituțiilor teatral-concertistice*. Se remarcă faptul că măsura dată a fost implementată până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

Potrivit experienței internaționale în domeniul ajutorului de stat, de regulă, ajutoarele de stat orizontale și pentru dezvoltare regională au un impact mai puțin nociv asupra mediului concurențial și din aceste considerente sunt mai acceptate în comparație cu ajutoarele de stat sectoriale. Astfel, în anul 2017 se observă o modificare a structurii ajutorului de stat raportat prin reorientarea celei mai mari ponderi a ajutorului de stat spre obiective orizontale și regionale în conformitate cu cele mai bune practici internaționale în domeniu.

O analiză mai detaliată referitor la ajutoarele de stat raportate pe obiective este prezentată în continuare.

Obiective orizontale

Structura valorii ajutorului de stat pe obiective orizontale a variat în perioada anilor 2015-2017 (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7

**Valoarea și structura ajutorului de stat pe obiective orizontale,
în perioada 2015-2017**

Nr.	Obiectivul orizontal	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Pentru susținerea IMM	10 788	2.67	9 844	5.71	29 533	19.29
2.	Cercetare, dezvoltare și inovare	284 791	70.57	72 329	41.94	74 912	48.92
3.	Protecția mediului	42 097	10.43	20 937	12.14	24 265	15.85
4.	Ajutor pentru instruirea angajaților și pentru crearea de noi locuri de muncă	65 876	16.32	69 219	40.14	16 358	10.68
5.	Ajutor pentru salvare	0	0	123	0.07	8 053	5.26
	TOTAL	403 552	100	172 451	100	153 122	100

Din datele prezentate în tabelul nr.7 rezultă că în anul 2017 cea mai mare pondere din valoarea ajutoarelor de stat acordate pe obiective orizontale au deținut ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare, fiind 48.92% din valoarea ajutoarelor de stat orizontale raportate. Valoarea ajutorului de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare raportat s-a majorat cu 3.57% în anul 2017 față de anul 2016.

În anul 2017, Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic a notificat *schema de ajutor de stat acordat pentru dezvoltare și inovare*. Consiliul Concurenței a constatat că măsura de sprijin notificată de către Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic și acordate prin intermediul finanțării publice a întreprinderilor și organizațiilor din sfera științei și inovării care practică activități economice, constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat (*Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-9 din 03.04.2017*).

Valoarea ajutoarelor de stat raportat pentru susținerea IMM a crescut de circa 3 ori în anul 2017 față de anii precedenți. Aceasta s-a datorat majorării valorii unor măsuri de sprijin raportate de către furnizori. În perioada 2015-2017 a crescut și ponderea ajutorului de stat pentru susținerea IMM. Circa 68% din ajutorul de stat oferit pentru susținerea IMM în anul 2017 a fost acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii.

Cea mai mare pondere a ajutorului de stat oferit pentru susținerea IMM a deținut măsura de sprijin acordată de către Directoratul Liniei de Credit în cadrul schemei *"Tendințe europene de sporire a rolului tinerilor în viața social-economică a țării prin acordarea de granturi pentru dezvoltarea businessului privat în sectorul rural"*.

Valoarea ajutorului de stat raportat pentru protecția mediului în anul 2017 s-a majorat cu 15.90% în raport cu anul 2016. Ponderea ajutoarelor de stat acordate pentru protecția mediului, aceasta a înregistrat o creștere în anul 2017 față de anii precedenți. Cea mai mare cotă a ajutorul de stat pentru protecția mediului a fost raportat în anul 2017 sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii, fiind circa 66% din valoarea totală.

În anul 2017, Fondul pentru Eficiență Energetică a notificat la Consiliul Concurenței măsurile de sprijin planificate de a fi acordate ca schemă, *pentru proiecte-pilot în domeniul eficienței energetice și valorificării surselor regenerabile de energie propuse de Agenția pentru Eficiență Energetică*. În urma examinării măsurilor de sprijin notificate, Consiliul Concurenței a constatat că măsurile de sprijin notificate constituie ajutor de stat, în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat, în cazul beneficiarilor ce desfășoară o activitate economică. Totodată, Consiliul Concurenței a autorizat schema de ajutor de stat pentru protecția mediului prin remedierea sau prevenirea prejudiciilor aduse mediului fizic sau resurselor naturale, reducerea riscurilor unor asemenea prejudicii sau prin utilizarea mai eficientă a resurselor naturale, inclusiv măsurile de economisire a energiei și utilizare a surselor regenerabile de energie (*Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-19 din 22.05.2017*).

În anul 2017, valoarea și pondere ajutorului de stat raportat pentru instruirea angajaților și pentru crearea de noi locuri de muncă s-a micșorat în raport cu anii precedenți. Reducerea valorii și ponderii indicatorului menționat a fost determinată, inclusiv, de micșorarea ratei șomajului la nivel de țară. Se precizează că, măsurile de sprijin raportate sunt ajutoare implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

Potrivit informației prezentate de către furnizori, cea mai semnificativă măsură de sprijin raportată pentru instruirea angajaților și crearea de noi locuri de muncă a fost oferită de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale privind acordarea *subvențiilor pentru procurarea utilajului și materiei prime Societății Orbilor din Moldova, Asociației Surzilor din Republica Moldova și Societății Invalizilor din Republica Moldova*.

Valoarea și ponderea ajutorului de stat pentru salvare s-a majorat în anul 2017 în raport cu anul 2016. Creșterea valorii și ponderii indicatorului în cauză a fost determinată de măsurile de sprijin notificate de către Autoritatea Aeronautică Civilă, *privind cesiunea creanțelor și eşalonarea datoriei ÎS CA „Air Moldova” și de către ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” privind acordarea împrumutului ÎS CA „Air Moldova”*. Ca urmare a examinării măsurilor de sprijin în cauză, Consiliul Concurenței a constatat că acestea constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a decis de a autoriza ajutorul de stat pentru salvarea ÎS CA „Air Moldova” (*Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASS-43 din 14.09.2017*).

Obiective sectoriale

În anul 2017, valoarea ajutorului de stat pentru obiective sectoriale a diminuat semnificativ în raport cu anii precedenți. Ponderea ajutorului de stat pentru obiective sectoriale a constituit 20% din valoarea ajutorului de stat raportat pentru anul 2017. Tendința de micșorare a valorii ajutoarelor de stat pentru obiective sectoriale a fost determinată de finalizarea perioadei de acordare a ajutorului de stat pentru sectorul financiar și reexaminarea unor scheme de ajutor de stat prin prisma legislației din domeniu.

Cea mai mare pondere a ajutorului de stat pentru obiective sectoriale au fost acordate pentru sectorul farmaceutic, fiind circa 56% din valoarea raportată. Totodată, au fost raportate ajutoare de stat și pentru alte sectoare ale economiei naționale, precum: transport feroviar, transport aerian, etc.

În anul 2017, cele mai multe ajutoare de stat pe obiective sectoriale au fost raportate sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii, acestea constituind 99.94% din valoarea totală. Modificarea structurii valorii ajutorului de stat pentru obiective sectoriale conform formei de acordare față de anii precedenți, a fost determinată inclusiv de aducerea în concordanță cu legislația în domeniul ajutorului de stat a unor scheme de ajutor de stat.

O pondere semnificativă în valoarea ajutorului de stat pe obiective sectoriale reprezintă ajutoarele de stat implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat. Ținând cont de faptul că unele din aceste măsuri de sprijin au fost implementate prin intermediul schemelor de ajutor de stat, acestea urmează a fi aliniate la acquis-ul UE în domeniul ajutorului de stat în conformitate cu angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere de către Republica Moldova.

Ajutoare de stat pentru dezvoltare regională

Potrivit Hărții ajutoarelor regionale a Republicii Moldova, toate regiunile de dezvoltare din țară sunt eligibile pentru acordarea ajutoarelor de stat pe obiectivul analizat, cu o intensitate maximă admisibilă de 50%. În conformitate cu practica UE în domeniu, aceasta este determinată de dezvoltarea economică a regiunii, densitatea populației, nivelul șomajului în regiunile în cauză și de alți indicatori. Potrivit normelor UE, întreg teritoriul al Republicii Moldova corespunde criteriilor ce caracterizează regiunea defavorizată.

În anul 2017, ponderea valorii ajutorului de stat pentru dezvoltare regională a fost de 38.46% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat (potrivit tabelului nr. 6). Valoarea ajutoarelor de stat noi acordate și autorizate de către Consiliul Concurenței a constituit 72.13%.

Valoarea ajutorului de stat notificat în anul 2017 pentru dezvoltare regională s-a majorat de la 11 335 mii lei în anul 2015 până la 185 236 mii lei în anul 2017. Această evoluție s-a datorat inclusiv creșterii capacității instituționale a furnizorilor în aplicarea legislației în domeniul ajutorului de stat.

În tabelul nr.8 este reflectată valoarea ajutorului de stat notificat pentru dezvoltare regională, autorizat de Consiliului Concurenței, repartizat pe regiunile de dezvoltare a Republicii Moldova.

Tabelul nr.8

***Valoarea și structura ajutorului de stat regional notificat
pe regiunile de dezvoltare, în anul 2017***

Nr. ord	Regiunile de dezvoltare	Valoarea ajutorului de stat autorizată				Valoarea ajutorului de stat autorizată pe cap de locuitor, lei/ 1 loc.
		Surse de stat		Fonduri externe		
		mii lei	%	mii lei	%	
1.	Nord	52 162	28.17	20	32	56
2.	Centru	49 773	26.88	0	0	50
3.	Sud	36 436	19.68	0	0	73
4.	Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia	18 848	10.18	0	0	125
5.	Municipiul Chișinău	27 953	15.10	43	68	36
	TOTAL	185 173	100	63	100	55

Potrivit tabelului nr. 8, în anul 2017 cea mai mare valoare a ajutorului de stat autorizat pe cap de locuitor a fost înregistrată în Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia.

În anul 2017, au fost acordate ajutoare de stat pentru dezvoltare regională și din fonduri externe ca urmare a implementării măsurii de sprijin oferite în cadrul creditului de asistență oferit Guvernului Republicii Moldova de Guvernul Republicii Polone pentru realizarea proiectelor în domeniul agriculturii, procesării produselor alimentare, inclusiv infrastructura aferentă acestora și altele. Se precizează faptul că în anul 2017, Ministerul Finanțelor a notificat măsurile de sprijin planificate de a fi acordate în cadrul implementării creditului de asistență oferit Guvernului Republicii Moldova de Guvernul Republicii Polone pentru realizarea proiectelor în domeniul agriculturii, procesării produselor alimentare, inclusiv infrastructura aferentă acestora și altele. Ca urmare a examinării măsurii de sprijin în cauză, Consiliul Concurenței a decis că măsurile de sprijin notificate de către Ministerul Finanțelor și planificate de a fi acordate sub forma unei scheme, prin împrumuturi și subîmprumuturi în condiții preferențiale, în cadrul implementării Creditului de asistență oferit Guvernului Republicii Moldova de Guvernul Republicii Polone pentru realizarea proiectelor în domeniul agriculturii, procesării produselor alimentare, inclusiv infrastructura aferentă acestora și altele, constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat (*Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-4 din 23.02.2017*).

În anul 2017, cea mai mare pondere a ajutorului pentru dezvoltare regională a fost acordată sub formă de subvenții și/sau subsidii (alcătuind circa 72 % din totalul ajutorului de stat pentru dezvoltare regională). Majorarea valorii ajutorului de stat pentru dezvoltare regională oferit sub formă de subvenții și/sau subsidii au un impact mai puțin nociv asupra mediului concurențial în raport cu alte forme de acordare.

2.6. Furnizorii ajutorului de stat

Potrivit legislației în domeniul ajutorului de stat, furnizorii de ajutor de stat au obligația de a prezenta Consiliului Concurenței până la data de 31 martie informația privind ajutoarele de stat acordate în anul precedent anului raportării.

Furnizor al ajutorului de stat, în conformitate cu Legea cu privire la ajutorul de stat, este orice autoritate a administrației publice centrale ori a unei unități administrativ-teritoriale sau orice persoană juridică care administrează direct ori indirect resursele statului sau ale unităților administrativ-teritoriale. Resursele statului sau ale unităților administrativ-teritoriale sunt totalitatea patrimoniului, inclusiv sub formă de mijloace financiare, ce aparțin statului, unităților administrativ-teritoriale, inclusiv unității teritoriale autonome Găgăuzia.

Legea cu privire la ajutorul de stat prevede și noțiunea de inițiator al ajutorului de stat, care este autoritate abilitată să inițieze proiecte de acte juridice ce implică acordarea unor ajutoare de stat.

Cele mai multe din măsurile de sprijin raportate pentru anul 2017 au fost acordate de către APC, acestea constituind circa 88% din numărul total de măsuri raportate, iar cele acordate de APL – circa 11%. În acest sens se precizează faptul că, APC sunt principalii furnizori de ajutoare de stat acordate în baza cadrului general. Cât privește APL, acestea acordă în special ajutoare pentru prestarea SIEG și ajutoare de minimis.

Potrivit valorii ajutorului de stat raportat pentru anul 2017, se remarcă faptul că 97.78% din valoarea totală a fost oferită de APC. În tabelul nr.9 este prezentată valoarea ajutorului de stat raportat pe furnizorii de ajutor de stat.

Tabelul nr.9

Valoarea ajutorului de stat raportat în dependență de furnizori, în perioada 2015-2017

Nr.	Furnizorul	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	AIPA	11 343	0.23	97 549	3.62	179 782	27.01
2.	BNM	733 900	14.77	0	0	0	0
3.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	112 624	2.27	144 789	5.38	146 763	22.06
4.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	3 947	0.08	44 638	1.66	49 127	7.38
5.	Serviciul Fiscal de Stat	157 320	3.17	207 389	7.70	118 062	17.74
6.	Serviciul Vamal	3 481 620	70.07	2 108 473	78.29	97 897	14.71
7.	APL	6 598	0.13	6 703	0.25	14 789	2.22
8.	Alți furnizori (APC și persoane juridice)	461 567	9.29	83 730	3.11	59 016	8.87
	TOTAL	4 968 920	100	2 693 270	100	665 435	100

În anul 2017, se observă o modificare semnificativă a structurii ajutorului de stat per furnizori. Aceasta a fost determinată de reorganizarea APC, finalizarea

perioadei de acordare a unor măsuri de sprijin, reexaminarea unor scheme de ajutor de stat acordate în baza legislației fiscale și vamale și prezentării informații incomplete privind ajutoarele de stat acordate sub formă de facilități fiscale.

În anul 2017, cei mai mari furnizori de ajutor de stat au fost AIPA și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. AIPA a acordat măsuri de sprijin în cadrul schemei de ajutor de stat privind stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare, care face parte din măsura nr. 2 privind efectuarea investițiilor în prelucrarea și comercializarea produselor agricole, din anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr. 455 din 21.06.2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural. În cadrul schemei date au beneficiat de ajutor de stat 384 de întreprinderi.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a acordat măsuri de sprijin în cadrul a 2 scheme de ajutor de stat orientate spre susținerea instituțiilor teatral-concertistice și finanțarea științei și inovării.

O pondere semnificativă din ajutorului de stat raportat au deținut Serviciul Vamal și Serviciul Fiscal de Stat. Ponderea valorii ajutorului de stat raportat de către Serviciul Vamal și Serviciul Fiscal de Stat s-a micșorat în raport cu anii precedenți, această diminuare a fost determinată inclusiv finalizarea perioadei de acordare a unor măsuri de sprijin și reexaminarea unor scheme de ajutor de stat acordate în baza legislației fiscale și vamale.

Date privind valoarea și formele ajutoarelor de stat acordate de furnizorii de ajutor de stat pot fi găsite în Anexa IV.

În anul 2017, APC au raportat cele mai multe măsuri de sprijin prin intermediul schemelor de ajutor de stat, acestea constituind circa 78% din numărul total de măsuri de sprijin acordate de către APC. APL au oferit doar măsuri de sprijin ca ajutoare individuale.

În continuare se va prezenta o analiză a valorii ajutorului de stat raportat de furnizorii de ajutor de stat pe principalele forme de acordare a acestora în perioada de referință și anume subvenții și/sau subsidii și scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii.

Cea mai mare pondere a ajutorului de stat acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii a fost oferită de către AIPA, în cadrul schemei privind stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare, care face parte din măsura nr.2 privind efectuarea investițiilor în prelucrarea și comercializarea produselor agricole, din anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr. 455 din 21.06.2017.

Principalul furnizor de ajutor de stat care a raportat măsurile de sprijin sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii, pentru anul 2017 este Serviciul Vamal și Serviciul Fiscal de Stat, acestea deținând 93.15% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat sub forma dată. Această valoare semnificativă a indicatorului analizat a fost determinat de faptul că Serviciul Vamal și Serviciul Fiscal de Stat asigură implementarea

Codului fiscal, Codului Vamal și a Legii nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal.

În concluzie, cea mai mare pondere din ajutoarele de stat acordate sub formă de facilități fiscale și vamale sunt implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, fiind acordate în baza actelor normative în vigoare la data adoptării, fără a fi fundamentate pe o analiză economică ex-ante a impactului măsurilor respective asupra mediului concurențial și a fi identificate clar obiectivul de acordare a acestora. În acest sens, măsurile de sprijin acordate întreprinderilor prin legislația fiscală și vamală urmează a fi revizuite prin prisma Legii cu privire la ajutorul de stat. Totodată, în vederea realizării angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere de către Republica Moldova și a Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat, aceste măsuri de sprijin urmează a fi aliniate la acquis-ul UE în domeniul ajutorului de stat.

Capitolul III. MĂSURI DE SPRIJIN CU IMPACT ANTICONCURENȚIAL NESEMNIFICATIV

3.1. Ajutorul de minimis

Ajutorul de minimis este ajutor având un echivalent valoric sub pragul de 2 mil. lei, acordat aceluiași beneficiar într-o perioadă maximă de 3 ani, indiferent de forma acestuia și de obiectivul urmărit, cu condiția să nu fie legat de activități de export. Ajutoarele destinate acoperirii costurilor de participare la târguri comerciale sau a costurilor studiilor sau serviciilor de consultanță necesare pentru lansarea unui produs nou sau existent pe o piață nouă nu constituie, în mod normal, ajutoare destinate activităților legate de export.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, ajutoarele de minimis urmează a fi acordate în conformitate cu Regulamentul privind ajutorul de minimis (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 2 din 30.08.2013, publicat în MO Nr. 222-227 din 11.10.2013).

Ajutorul de minimis poate fi acordate în toate sectoarele economiei naționale cu anumite excepții. Astfel, nu pot fi acordate ajutoare de minimis pentru activitățile legate de export și anume legate de cantitățile exportate, ajutoarele destinate înființării și funcționării unei rețele de distribuție sau destinate altor cheltuieli curente legate de activitatea de export. De asemenea, ajutoarele de minimis nu pot fi acordate întreprinderilor aflate în dificultate, fiind aplicate prevederile Regulamentului privind ajutorul pentru salvarea beneficiarilor aflați în dificultate (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.6 din 30.08.2013, publicat în MO Nr.243-247 din 01.11.2013)).

Se consideră că valoarea ajutorului de minimis este relativ mică și nu afectează concurența dintre întreprinderi și nici tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, astfel, fiind exceptată de la obligația de notificare.

În anul 2017, valoarea ajutorului de minimis raportată a fost de 92 945 mii lei ceea ce a constituit o diminuare cu 3.66% față de anul 2016. Totodată, valoarea ajutorului de minimis raportată pentru anul 2017 a fost de 1.31 ori mai mare decât cea înregistrată în anul 2015. Această creștere a fost determinată inclusiv și de majorarea numărului de măsuri de sprijin raportate pentru anul 2017 comparativ cu anul 2015.

Exprimat în euro, valoarea ajutorului de minimis s-a majorat în anul 2017 față de anul 2016 și 2015. Această tendință a fost determinată, inclusiv de variația cursului valutar.

Tabelul nr.10

Valoarea ajutorului de minimis raportat, în perioada 2015-2017

Nr.	Indicatorul	2015	2016	2017
1.	Valoarea ajutorului de minimis, mii lei	40 208	96 480	92 945
2.	Valoarea ajutorului de minimis, mii euro*	1 924	4 376	4 462

*calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa BNM (lei/euro anul 2015=20.90, anul 2016= 22.05; anul 2017= 20.83)

Datele raportate pentru perioada anilor 2015 și 2016 au fost actualizate și corectate în conformitate cu informația prezentată de către furnizori.

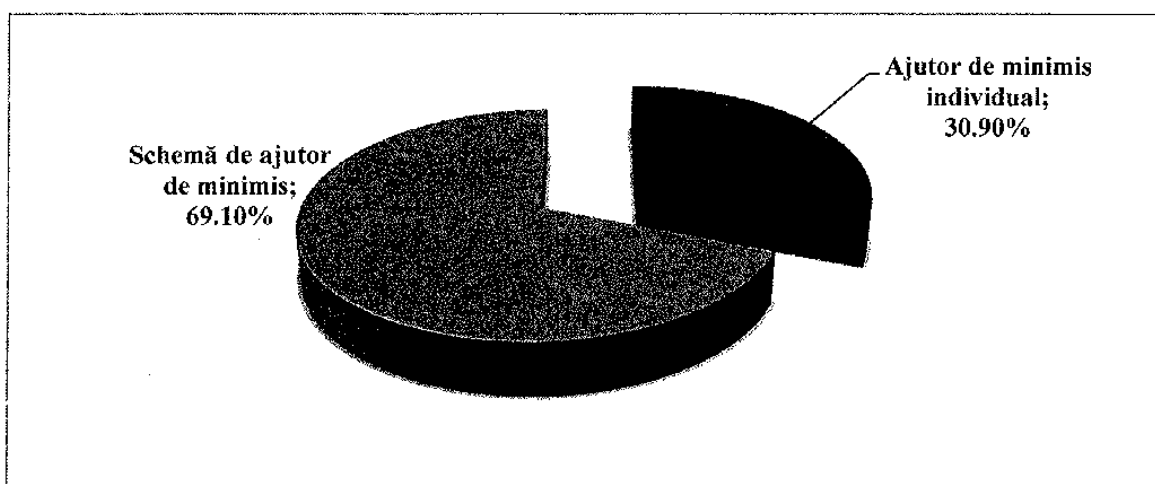
Din valoarea totală a ajutorului de minimis raportat pentru anul 2017, cea mai mare pondere (92.85%) a constituit ajutorul de minimis acordat din sursele de stat. Cât privește ajutorul de minimis acordat din fondurile externe, acesta a constituit 7.15% din valoarea totală. Cea mai semnificativă schemă de ajutor de minimis finanțată din fondurile externe a fost măsura de sprijin acordată în cadrul *Proiectului Ameliorarea Competitivității (PAC II)*.

Pentru anul 2017, furnizorii au raportat 303 de măsuri de ajutor de minimis. Cele mai multe ajutoare de minimis au fost raportate de APL, acestea constituind 92.41% din numărul total de măsuri raportate pentru anul 2017. Potrivit valorii ajutorului de minimis raportat pentru anul 2017, 67.89 % din valoarea totală a fost oferită de APC.

Potrivit figurii nr. 3, în anul 2017 cea mai mare pondere a ajutorului de minimis (69.10%), din punct de vedere a valorii raportate, a fost acordată prin intermediul schemelor de ajutor de minimis.

Figura nr. 3

Structura ajutoarelor de minimis implementate în anul 2017 ca ajutoare de minimis individuale/scheme de ajutoare de minimis

O analiză comparativă a ajutoarelor de minimis raportate pentru perioada 2015-2017, potrivit modalității de acordare, este prezentată în tabelul nr. 11.

Tabelul nr. 11

Valoarea și structura ajutorului de minimis conform modalităților de acordare în perioada 2015-2017

Nr.	Tipul ajutorului de minimis	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Ajutor de minimis individual	23 648	58.81	33 991	35.23	28 724	30.90
2.	Schemă de ajutor de minimis	16 561	41.19	62 490	64.77	64 221	69.10
	TOTAL	40 208	100	96 480	100	92 945	100

Din datele prezentate în tabelul nr. 11, se observă că în anul 2017 s-a majorat valoarea ajutoarelor de minimis acordate prin scheme de ajutor de minimis în raport cu anii precedenți. Una din cele mai semnificative scheme de ajutor de minimis raportate pentru anul 2017 este măsura de sprijin acordată prin intermediul *Programului de atragere a remitențelor în economie "PARE 1+1"*. Măsura de sprijin a fost acordată întreprinderilor de pe întreg teritoriul Republicii Moldova pentru lansarea/dezvoltarea activității antreprenoriale. Astfel, în anul de raportare, în cadrul Programului de atragere a remitențelor în economie "PARE 1+1" au beneficiat de ajutor de minimis 247 de întreprinderi.

Ajutoarele de minimis raportate pentru anul 2017 au îmbrăcat diverse forme de acordare. Valoarea ajutorului de minimis raportat, în funcție de forma prin care întreprinderile au beneficiat de aceste avantaje, este prezentată în tabelul nr. 12.

Tabelul nr. 12

***Valoarea și structura ajutorului de minimis
raportat în perioada 2015-2017, în funcție de forma de acordare***

Nr.	Forma de acordare	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Subvenții și/sau subsidii	17 913	44.55	67 350	69.81	64 741	69.66
2.	Scutirile, reducerile, amânările sau eşalonările la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii	1 815	4.51	3 210	3.33	3 398	3.66
3.	Împrumuturi cu dobânzi preferențiale	0	0	1 862	1.93	1 917	2.06
4.	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	445	1.11	120	0.12	744	0.80
5.	Investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală, anticipată de către un investitor privat prudent	1 090	2.71	940	0.97	124	0.13
6.	Reducerile de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	18 946	47.12	22 998	23.84	22 021	23.69
	TOTAL	40 208	100	96 480	100	92 945	100

Cea mai mare pondere a ajutorului de minimis raportat pentru anul 2017 a fost oferit sub formă de subvenții și/sau subsidii, fiind de 69.66%. Ponderea ajutoarelor de minimis acordate sub formă de subvenții și/sau subsidii a fost practic la același nivel ca și în anul precedent și a continuat a fi mai mare decât cel înregistrat în anul 2015.

Cât privește valoarea ajutorului de minimis acordat în anul 2017 sub formă de subvenții și/sau subsidii se observă că aceasta s-a majorat de circa 3 ori față de

anul 2015. Această tendință a fost determinată inclusiv de numărul măsurilor de sprijin raportate și valoarea acestora.

Cea mai mare pondere a ajutorului de minimis acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii a fost oferit în cadrul *Programului de atragere a remitențelor în economie "PARE 1+1"*.

În anul de raportare, valoarea și ponderea ajutorului de minimis acordat sub formă de reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii și sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale s-a majorat în raport cu anul 2016.

Cea mai mare pondere din ajutoarele de minimis acordate sub formă de reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii a fost măsura de sprijin oferită C.A. Fly One de către Autoritatea Aeronautică Civilă în vederea dezvoltării sectorului transportului aerian.

Majorarea valorii ajutorului de minimis acordată sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale a fost determinată de aducerea în concordanță a unor măsuri de sprijin implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat. Astfel, Unitatea de Implementarea a Grantului acordat de Guvernul Japoniei a raportat schema de ajutor de minimis orientată spre susținerea și dezvoltare a sectorului IMM.

În anul 2017, valoarea ajutoarelor de minimis acordate sub formă de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței s-a micșorat cu 4.25% față de anul 2016, dar a fost cu 16.23% mai mare comparativ cu anul 2015. Această dinamică a valorii ajutorului de minimis acordat sub formă de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței a fost determinată, inclusiv, de aplicarea legislației în domeniul ajutorului de stat la calcularea valorii măsurilor de sprijin.

Cea mai mare cotă a ajutorului de minimis acordat sub formă de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței a fost oferită întreprinderilor ce prestează SIEG și anume: servicii de alimentare cu apă, canalizare, servicii poștale, etc. Beneficiarii măsurilor date de sprijin au fost: ÎM "GPGCL Sîngerei", ÎM "Cărpineni Servicii", ÎM Intercomunitară "Prosper Rural", etc..

Valoarea ajutorului de minimis acordat sub formă de garanții în condiții preferențiale s-a majorat de circa 5 ori în anul de raportare față de anul 2016. Aceasta a fost determinată de majorarea numărului de măsuri de sprijin raportate sub forma de garanții în condiții preferențiale în anul 2017 în raport cu anul precedent (de către Primăria or. Ștefan Vodă, Primăria mun. Soroca și Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii).

Cea mai mare cotă a ajutoarelor de minimis acordate sub formă de garanții în condiții preferențiale au fost acordate întreprinderilor ce prestează SIEG. Totodată, au fost raportate și măsurile de sprijin acordate în cadrul schemei de ajutor de minimis *Fondul de garantare a creditelor*, obiectivul căruia este de a contribui la

sporirea competitivității economiei naționale prin facilitarea accesului la finanțare a IMM-urilor urmare emiterii garanțiilor financiare pentru garantarea creditelor.

Ajutorul de minimis acordat sub forma de investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală, anticipată de către un investitor privat prudent s-a micșorat în perioada analizată. Această micșorare a fost determinată, inclusiv de finalizarea perioadei de acordare a unor ajutoare de minimis.

În anul 2017 ajutoarele de minimis au fost raportate pentru susținerea IMM, prestarea SIEG, protecția mediului înconjurător, dezvoltare regională, cercetare, dezvoltare și inovare, obiective sectoriale, etc.. Valoarea ajutorului de minimis raportat pe obiective este prezentat sintetic în tabelul nr. 13.

Tabelul nr.13

***Valoarea și structura ajutorului de minimis
raportat pe obiective, în perioada 2015-2017***

Nr.	Obiectiv	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Obiective orizontale	31 096	77.34	84 924	88.02	82 403	88.65
1.1.	<i>Susținerea IMM</i>	9 492	23.61	53 251	55.19	55 132	59.32
1.2.	<i>SIEG</i>	20 275	50.42	30 014	31.11	23 565	25.35
1.3.	<i>Pentru protecția mediului înconjurător</i>	726	1.81	0	0	2 141	2.30
1.4.	<i>Pentru cercetare, dezvoltare și inovare</i>	320	0.80	1 459	1.51	1 315	1.41
1.5.	<i>Pentru instruirea angajaților și pentru crearea de noi locuri de muncă</i>	283	0.70	200	0.21	250	0.27
2.	Ajutor pentru dezvoltare regională	443	1.10	2 158	2.24	1 464	1.57
3.	Obiective sectoriale	3 173	7.89	6 650	6.89	5 294	5.70
4.	Promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural	5 469	13.60	2 632	2.73	3 662	3.94
5.	Alte obiective	28	0.07	115	0.12	122	0.13
	TOTAL	40 208	100	96 480	100	92 945	100

În anul 2017 circa 90% din valoarea ajutorului de minimis raportat a fost acordat *pentru obiective orizontale*. Ponderea ajutorului de minimis raportat pentru obiective orizontale în valoarea totală a ajutorului de minimis practic s-a păstrat la nivelul anului 2016. Cât privește valoare ajutorul de minimis pentru obiective orizontale, acesta s-a majorat de circa 1.6 ori comparativ cu anul 2015.

În anul de raportare, cea mai mare cotă a ajutorului de minimis raportat a fost orientată spre susținerea IMM. În acest sens se precizează că cea mai semnificativă măsură de sprijin implementată pentru susținerea IMM este *Programului de atragere a remitențelor în economie "PARE 1+1"*, care este destinat lucrătorilor

migrați și/sau rudelor de gradul întâi ai acestora care doresc să investească în lansarea sau/și dezvoltarea unei afaceri proprii⁹.

Valoarea ajutoarelor de minimis sectoriale a diminuat în anul 2017 comparativ cu anul 2016 și anul 2015. Această diminuare a fost determinată, inclusiv și de finalizarea perioadei de acordare a măsurilor de sprijin acordate de către Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova.

Ajutoarele de minimis pentru dezvoltare regională s-au majorat cu 2.31% față de anul 2015. Se precizează faptul că ajutoare de minimis pentru dezvoltare regională au fost raportate inclusiv și de incubatoarele de afaceri.

Ajutoarele de minimis pentru promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural și ajutoarele de minimis pentru alte obiective s-au majorat în anul 2017 față de anul 2016.

Cele mai semnificative scheme de ajutor de minimis pentru promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural au fost raportate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Aceste scheme au fost orientate finanțarea programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, și publicațiilor periodice.

În concluzie se precizează faptul că unii furnizori au cunoștințe insuficiente în aplicarea legislației în domeniul ajutorului de stat în partea ce ține de acordarea ajutoarelor de minimis. În acest sens, una din acțiunile prioritare a Consiliului Concurenței va continua a fi creșterea capacității instituționale a furnizorilor în aplicarea prevederilor legislației cu privire la ajutorul de stat și în special în partea ce ține de ajutoarele de minimis.

3.2.Măsurile de sprijin acordate pentru prestarea serviciilor de interes economic general

SIEG este activitate economică ce are o importanță deosebită pentru cetățeni și dacă nu ar fi intervenția statului acestea nu ar putea fi furnizate consumatorilor. Astfel, de servicii pot fi: alimentarea cu apă potabilă, evacuarea apelor uzate, colectarea deșeurilor menajere, etc.

Obligația de serviciu public este impusă furnizorului prin atribuirea unei sarcini și pe baza unui criteriu de interes general menit să asigure că serviciul este furnizat în condiții care îi permit să își îndeplinească misiunea.

Obligațiile ce revin întreprinderilor cărora le este încredințată prestarea unor SIEG au în vedere, în general, aspecte precum: continuitate din punct de vedere cantitativ și calitativ, adaptabilitate la cerințele consumatorilor, accesibilitate egală și nediscriminatorie la serviciul public, transparență decizională și protecția utilizatorilor, asigurarea sănătății și calității vieții, etc.. Impunerea acestor condiții de către autoritățile publice poate fi acompaniată de măsuri de sprijinire a activității desfășurate de întreprinderile respective. Condiția principală pentru acordarea măsurii de sprijin trebuie să aibă în vedere compensarea, totală sau parțială, a diferenței dintre costurile rezultate din prestarea acestui serviciu și

⁹ Programul PARE I+I, Organizația pentru Dezvoltarea IMM,
<https://www.odimm.md/ro/component/content/article/70-programul-pare.html>

veniturile relevante ale companiei, luând în considerare un profit rezonabil în realizarea acestor obligații.

Valoarea măsurilor de sprijin raportate pentru prestarea SIEG este prezentată în tabelul nr.14.

Tabelul nr.14

***Valoarea măsurilor de sprijin pentru prestarea SIEG,
în perioada 2015-2017***

Nr. ord.	Indicatorul	2015	2016	2017
1.	Valoarea măsurilor de sprijin pentru prestarea SIEG			
1.1.	mii lei	1 103 895	241 038	185 207
1.2.	mii euro*	52 818	10 931	8 891

*calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa BNM (lei/euro anul 2015=20.90, anul 2016= 22.05; anul 2017= 20.83)

Datele raportate pentru perioada anilor 2015 și 2016 au fost actualizate și corectate în conformitate cu informația prezentată de către furnizori.

Valoarea măsurilor de sprijin prezentată în tabelul nr. 14 cuprinde valoarea ajutorului de stat și valoarea ajutorului de minimis acordat pentru SIEG. Valoarea ajutorului de stat oferit pentru prestarea SIEG a fost 161 642 mii lei, ceea ce a constituit 87.28% din valoarea totală a măsurilor de sprijin raportate pentru SIEG. Diferența a constituit valoarea ajutoarelor de minimis oferite pentru prestarea SIEG.

Valoarea măsurilor de sprijin raportate pentru prestarea SIEG a diminuat în anul 2017 cu 23.16% față de anul 2016 și cu 83.22% în raport cu anul 2015. Diminuarea semnificativă a valorii ajutorului de stat în anul 2017 în raport cu anul 2015 a fost determinată, inclusiv de finalizarea perioadei de acordare a unor măsuri de sprijin, actualizarea informației privind valoarea măsurilor de sprijin acordate în anii precedenți, revizuirea aplicării prevederilor legislației în domeniul ajutorului de stat la calcularea valorii măsurii de sprijin acordată sub forma analizată și reexaminarea unor scheme implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

Din valoarea totală a măsurilor de sprijin acordate pentru prestarea SIEG în anul 2017, respectiv 185 207 mii lei, valoarea ajutorului de stat autorizată de către Consiliul Concurenței a fost de 29 357 (sau circa 16% din valoarea totală), diferența fiind reprezentată de ajutoarele de minimis, ajutoarele implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat și a măsurilor de sprijin aflate în examinare la Consiliul Concurenței. Cea mai semnificativă măsură de sprijin autorizată de către Consiliul Concurenței a fost acordată ÎM "Direcția de Producție Apă-Canal Costești". Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a mijloacelor fixe și bunurilor materiale proprietate a Primăriei or. Costești, r-nul Rîșcani cu titlu gratuit. Ajutorul de stat acordat beneficiarului este necesar în vederea operării în condiții normale de continuitate și siguranță a serviciului public de canalizare. În continuare sunt prezentate succint măsurile de

sprijin autorizate în anul 2017 de către Consiliul Concurenței pentru prestarea SIEG:

- *Notificarea parvenită de la Primăria or. Telenеști*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Apă – Canal Telenеști”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a bunurilor materiale, proprietate a Primăriei or. Telenеști, cu titlu gratuit.
- *Notificarea parvenită de la Primăria mun. Bălți*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Regia Apă-Canal Bălți”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelelor de apeduct.
- *Notificarea parvenită de la Primăria com. Cărpineni, r-nul Hîncești*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Cărpineni Servicii”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelelor de apeduct și fântânilor arteziene.
- *Notificarea parvenită de la Primăria or. Cantemir*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Gospodăria Comunal–Locativă Cantemir”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a bunurilor materiale (autocamion pentru transportarea deșeurilor, containere, pubele din plastic) proprietate a Primăriei or. Cantemir cu titlu gratuit.
- *Notificarea parvenită de la Primăria s. Sireți, r-nul Strășeni*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Salub Sireți”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelei de apeduct și stațiilor de pompare.
- *Notificarea parvenită de la Primăria com. Mingir, r-nul Hîncești*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Ecoapeduct”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelei de apeduct și canalizare, a stației de pompare și a stației de epurare.
- *Notificările parvenite de la Primăria or. Costești, r-nul Rîșcani*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Apă - Canal Costești”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a mijloacelor fixe și bunurilor materiale proprietate a Primăriei or. Costești, r-nul Rîșcani cu titlu gratuit.
- *Notificarea parvenită de la Primăria s. Corjeuți, r-nul Briceni*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Servcom Corjeuți”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelei de apeduct și fântânilor arteziene.
- *Notificarea parvenită de la Primăria mun. Hîncești*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind „Operator Regional Apă - Canal Hîncești” SA. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelelor de apă potabilă și a sursei de apă Fîrlădeni (4 fântâni arteziene cu stație de pompare).
- *Notificarea parvenită de la Primăria com. Bozieni, r-nul Hîncești* beneficiarul măsurii de sprijin fiind SC „Amen-ver” SA. Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a bunurilor materiale, proprietate a Primăriei com. Bozieni, cu titlu gratuit.
- *Notificarea parvenită de la Consiliul raional Sîngerei*, beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Indmetalcongaz”. Măsura de sprijin a constat în transmiterea

în gestiune cu titlu gratuit a unor bunuri (traseul de aprovizionare cu apă potabilă centralizat, gravitațional din conducta Soroca Bălți-Sîngerei).

În perioada de raportare, întreprinderile care au prestat SIEG au beneficiat de măsuri de sprijin acordate fie ca ajutoare individuale, fie prin intermediul unor scheme de ajutor de stat. Cea mai mare pondere din acestea (85.71% din numărul total) au fost acordate ca ajutoare individuale.

În perioada de raportare, întreprinderile care au prestat SIEG au beneficiat de măsuri de sprijin acordate fie ca ajutoare individuale, fie prin intermediul unor scheme de ajutor de stat. Cea mai mare pondere din acestea (97.31% din numărul total) au fost acordate ca ajutoare individuale. O pondere semnificativă din valoarea măsurilor de sprijin acordate pentru SIEG a fost oferită întreprinderilor: SA "Apă-Canal Chișinău", ÎS "Centru Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare", ÎM "Direcția de Producție Apă-Canal Costești", ÎM "Canal Kipcak", etc.

Valoarea anuală a măsurilor de sprijin pentru prestarea SIEG, în funcție de forma prin care întreprinderile au beneficiat de aceste măsuri, este prezentată în tabelul nr.15.

Tabelul nr.15

***Valoarea și structura măsurilor de sprijin pentru SIEG
în funcție de forma de acordare, în perioada 2015-2017***

Nr.	Forma de acordare	2015		2016		2017	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Subvenții și/sau subsidii	125 011	11.32	47 786	19.83	61 913	33.43
2.	Anulare sau preluare de datorii	0	0	0	0	0	0
3.	Scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii	764 858	69.29	23 563	9.78	1 100	0.59
4.	Acordare a unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	44 322	4.02	48 137	19.97	43 762	23.63
5.	Acordare de garanții în condiții preferențiale	3 674	0.33	301	0.12	6 830	3.69
6.	Investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	19 000	1.72	3 206	1.33	124	0.07
7.	Reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	147 031	13.32	118 043	48.97	71 478	38.59
	TOTAL	1 083 620	100	211 024	100	161 642	100

Cea mai mare ponderea a măsurilor de sprijin oferite pentru prestarea SIEG a fost acordat sub formă de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate. Furnizorii de ajutor de stat au transmis întreprinderilor în gestiune cu titlul gratuit bunuri (apeduct, fântânilor arteziene, etc.) întru prestarea SIEG (de exemplu: alimentarea cu apă, salubritatea, etc.). Principalii beneficiari ai măsurilor date de sprijin au fost întreprinderile care prestează servicii de alimentare cu apă, canalizare și salubritate.

O parte semnificativă a măsurilor de sprijin pentru SIEG a fost raportat sub subvenții și/sau subsidii. Cea mai semnificativă măsură de sprijin acordată sub forma analizată este *măsura acordată Centrului Republican Experimental de Protezare, Ortopedie și Reabilitare (CREPOR) a mijloacelor financiare pentru prestarea serviciilor de reabilitare și asigurarea cu mijloace ajutătoare tehnice a persoanelor cu dezabilități locomotorii și a veteranilor de război* de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Ajutorul în cauză este o măsură implementată înainte de intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat și, prin urmare și urmează a fi examinată de către Consiliul Concurenței.

Măsurile de sprijin pentru prestarea SIEG au fost acordate în proporție de 23.63% și sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale. Măsurile de sprijin acordate sub această formă au constituit ajutoare de stat. Ajutoarele de stat au fost acordate ca urmare accesării la fondurile externe. În anul 2017, au fost acordate de către Ministerul Finanțelor, inclusiv:

1. *Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică, destinația împrumutului este îmbunătățirea eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică - beneficiar SA „Termoelectrica”;*
2. *Împrumut destinat realizării Proiectului „Sistemul termoelectric al mun. Bălți (SA „Cet-Nord), cu scopul de a îmbunătăți eficiența energetică, reduce costurile operaționale și de a îmbunătăți furnizarea serviciilor de alimentare cu energie termică în mun. Bălți- beneficiar SA „Cet-Nord”.*

Se precizează faptul că, măsurile de sprijin menționate au fost examinate și autorizate de către Consiliul Concurenței.

Totodată, 3.69% din valoarea ajutoarelor de stat pentru prestarea SIEG au fost acordate sub formă de garanții în condiții preferențiale. În cadrul măsurilor de sprijin nominalizate, APL au garantat pentru împrumuturile acordate întreprinderilor de către organizațiile internaționale.

În anul 2017, a continuat acordarea ajutorului de stat sub formă de garanții în condiții preferențiale SA „Apă-Canal Chișinău” de către Primăria mun. Chișinău. Măsura de sprijin menționată constă în *garantarea de către Consiliul mun. Chișinău, în proporție de 100%, a împrumuturilor externe obținute de către „Apă-Canal Chișinău” SA de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Europeană pentru Investiții.* Se precizează faptul că ajutorul de stat acordat SA „Apă-Canal Chișinău” a fost autorizat de către Consiliul Concurenței.

Circa 0.6% din valoarea totală a măsurilor de sprijin oferite pentru prestarea SIEG a fost acordată sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor şi a altor plăţi obligatorii.

Ajutorul de stat raportat sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor şi a altor plăţi obligatorii a fost oferit de către Serviciul Vamal în cadrul schemei de ajutor de stat ” *Scutiri aplicate la importul utilajului şi tehnicii de la poziţiile tarifare: ex.3926 containere din plastic pentru colectarea separată a deşeurilor; ex.841780700 furnale şi cuptoare pentru incinerarea gunoiului; ex.8477 - maşini şi aparate pentru prelucrarea cauciucului sau a materialelor plastice; ex.8479 utilaje pentru mărunţirea, presarea, balotarea deşeurilor menajere; ex.8704 autovehicule pentru colectarea şi transportarea deşeurilor menajere*”. De măsura de sprijin în cauză au beneficiat 2 întreprinderi. Se remarcă faptul că, măsura de sprijin a fost examinată şi autorizată de către Consiliul Concurenţei.

În anul 2017, au fost oferite şi ajutoare de minimis sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor, taxelor şi a altor plăţi obligatorii.

În anul 2017, principalii furnizori de ajutor de stat pentru SIEG au fost APL. Astfel, circa 95% din numărul total de măsuri de sprijin raportate au fost acordate de către APL. Cele mai multe măsuri de sprijin acordate pentru prestarea SIEG au fost raportate de către Primăria mun. Chişinău, Primăria mun. Edineţ şi Consiliul Raional Taraclia. Cât priveşte ca valoare, circa 58% din valoarea ajutorului de stat raportat pentru SIEG a fost acordat de către APC.

Una din acţiunile Programului naţional în domeniul concurenţei şi ajutorului de stat pentru anii 2017–2020 este delegarea gestiunii SIEG prin act de atribuire, la acordarea ajutorului de stat pentru beneficiarii ce prestează SIEG. Astfel, în anul 2017, 9 APL au delegat gestiunea SIEG prin act de atribuire, ceea ce este şi în conformitate cu prevederile Regulamentului privind ajutorul de stat acordat beneficiarilor ce prestează servicii de interes economic general, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenţei nr.11 din 30.08.2013 (publicat în MO Nr.243-247 din 01.11.2013).

Capitolul IV. MONITORIZAREA AJUTOARELOR DE STAT AUTORIZATE

4.1. Caracterizare generală

Monitorizarea ajutoarelor de stat în derulare este una din atribuțiile Consiliului Concurenței. Potrivit art. 20 din Legea cu privire la ajutorul de stat și pct. 84 din Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat (adoptat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 1 din 30.08.2013), Consiliul Concurenței monitorizează ajutoarele de stat în derulare, pentru a verifica respectarea prevederilor actelor juridice în baza cărora acestea au fost acordate, cât și a deciziilor de autorizare pe care acesta le-a emis.

În acest sens, au fost monitorizate 29 măsuri de sprijin autorizate de către Plenul Consiliului Concurenței, în perioada 2014-2017, care au fost în derulare în anul 2017. Pentru efectuarea monitorizării ajutoarelor de stat autorizate a fost solicitată informație de la furnizori și beneficiari.

4.2. Ajutor de stat pentru dezvoltare regională

Monitorizarea ajutorului de stat pentru dezvoltare regională se efectuează ținând cont de criteriile de evaluare prezentate în Regulamentul privind ajutorul de stat pentru dezvoltare regională, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 4 din 30.08.2013 (publicat în MO nr. Nr.228-232 din 18.10.2013). Principalele condiții de acordare a ajutorul de stat pentru dezvoltare regională sunt:

- intensitatea ajutorului de stat - până la 50% din costul efectiv suportat (pentru întreprinderi mijlocii -60%, pentru întreprinderi mici – 70%);
- contribuția beneficiarului – cel puțin 25% din costurile eligibile;
- menținerea investiției în cauză în regiune pe o perioadă – minimum de 5 ani de întreprinderile mari și minimum 3 ani pentru IMM;
- numărul de noi locuri de muncă create.

Ajutorul de stat pentru dezvoltare regională a fost acordat pentru crearea și dezvoltarea parcurilor industriale.

a) Ajutor de stat acordat pentru crearea/dezvoltarea parcurilor industriale (PI "Trivineta Cavi Development", PI "Edineț", PI „FAIP”, PI "Comrat" și PI "CAAN")

În anul 2014 au fost autorizate 4 ajutoare de stat pentru dezvoltare regională, acordate pentru crearea parcurilor industriale: PI "Trivineta Cavi Development", PI "Edineț", PI „FAIP” și PI "Comrat". În anul 2016, Consiliul Concurenței a autorizat ajutorul de stat pentru dezvoltarea PI "CAAN".

În continuare sunt prezentați principalii indicatori privind activitatea parcurilor industriale: PI "Trivineta Cavi Development", PI "Edineț", PI „FAIP”, PI "Comrat" și PI "CAAN".

**Indicatori principali
privind activitatea parcurilor industriale**

Nr. ord	Denumirea întreprinderii	Denumirea PI	Volumul investițiilor planificat, mii lei	Volumul investițiilor de la începutul activității PI realizate, mii lei
1.	SRL "La Trivineta Cavi Development"	PI "Trivineta Cavi Development"	465 750*	723 138
2	SRL "Eco-Garant"	PI "Edineț"	355 200	423 369
3.	SRL "Venador-Prim"	PI „FAIP”	93 150*	6 110
4.	ÎM „Gospodăria Locativ – Comunală”	PI "Comrat"	1 801 800	-
5.	S.A. "CAAN"	PI "CAAN"	41 500	2 451

* calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa BNM (lei/euro anul 2014=18.63)

Sursa: Informația prezentată de Ministerul Economiei

În perioada anilor 2014-2017, au fost efectuate investiții în PI "Trivineta Cavi Development", PI "Edineț", PI „FAIP” și PI "CAAN".

Se remarcă faptul că, în anul 2017 intensitatea maximă admisibilă nu a fost depășită de beneficiarii ajutorului de stat.

În anul 2017 a fost definitivat și supus expertizei ecologice proiectul tehnic privind crearea infrastructurii tehnice în cadrul PI "Comrat" și conectarea acestuia la utilitățile publice.

b) Schema de ajutor de stat în condițiile actelor normative aferente Programului de asistență condiționată finanțat din contul creditului Guvernului Republicii Polone acordat Guvernului Republicii Moldova pentru realizarea proiectelor în domeniul agriculturii, procesării produselor alimentare și infrastructurii aferente acestora, sub forma de împrumuturi în condiții preferențiale

Prin Decizia nr. ASO-4 din 23.02.2017, Plenul Consiliului Concurenței a autorizat schema de ajutor de stat în condițiile actelor normative aferente implementării Creditului de asistență oferit Guvernului Republicii Moldova de Guvernul Republicii Polone pentru realizarea proiectelor în domeniul agriculturii, procesării produselor alimentare, inclusiv infrastructura aferentă acestora și altele.

Ajutorul de stat autorizat a constat în: 1) măsuri de sprijin în cadrul operațiunilor de recreditare ce se vor efectua în baza contractelor de recreditare

(act juridic semnat între Ministerul Finanțelor și instituțiile financiare participante selectate, prin care Ministerul Finanțelor le va acorda împrumuturi, cu o dobândă la rata de 0,15 % pe an, din fondurile Creditului pentru recreditarea întreprinderilor eligibile și finanțarea cheltuielilor eligibile pentru procurarea de bunuri și servicii) cu instituțiile financiare participante selectate care își vor asuma toate riscurile legate de recreditare și vor asigura rambursabilitatea fondurilor către Ministerul Finanțelor; 2) măsuri de sprijin în cadrul subîmprumuturilor (în condiții preferențiale, cu o valoare maximă per întreprindere de 5 milioane Euro și cu maturitatea de până la 12 ani), acordate de către instituțiile financiare participante întreprinderilor eligibile în conformitate cu criteriile stabilite în Manualul de operațiuni corespunzător. Dobânda pentru subîmprumut va reflecta riscurile de credit și se va negocia de comun acord între instituțiile financiare participante și întreprinderile eligibile. Marja de risc maximă aplicată de instituțiile financiare participante către întreprinderea eligibilă, la rata dobânzii aplicate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova către instituțiile financiare participante, e stabilită în limita de până la 3,5 p.p..

În anul 2017, valoarea totală a ajutorului de stat acordat a fost de 63.05 mii lei și anume: în cadrul modalității I, a fost acordat ajutor de stat în valoare de 43.57 mii lei; în cadrul modalității II, valoarea ajutorului de stat - 19.48 mii lei.

4.3. Ajutor de stat acordat pentru prestarea serviciilor de interes economic general

Monitorizarea ajutoarelor de stat pentru prestarea SIEG se efectuează ținând cont de criteriile de evaluare din Regulamentul privind ajutorul de stat acordat beneficiarilor ce prestează servicii de interes economic general. Potrivit prevederilor Regulamentului menționat, pentru ca ajutorul de stat să fie compatibil cu mediu concurențial, acesta trebuie să respecte următoarele condiții:

- ajutorul de stat este necesar în vederea operării SIEG;
- ajutorul de stat nu denaturează în mod nejustificativ concurența.

Pentru anul 2017, au fost monitorizate 18 măsuri de ajutor de stat autorizate de către Consiliul Concurenței pentru prestarea SIEG. În continuare este prezentat ajutorul de stat monitorizat de către Consiliul Concurenței pe tipurile de SIEG pentru care au fost acordate.

a) Ajutor de stat acordat SA „Termoelectrica” pentru prestarea serviciilor de alimentare cu energie termică

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASS-75 din 24.12.2015 s-a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea SIEG oferit SA „Termoelectrica” în vederea îmbunătățirii infrastructurii de alimentare cu energie termică.

Temeiul legal este Legea nr. 148 din 30.07.2015 privind ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Proiectului de îmbunătățire a eficienței sectorului de alimentare centralizată cu energie termică din 2015.

Perioada în care se acordă ajutoare de stat în baza acestei măsuri: septembrie 2015 – aprilie 2049. Potrivit informației raportate de Ministerul Finanțelor, în anul 2017 SA „Termoelectrica” a beneficiat de un ajutor de stat din surse externe în valoare de 14 848.25 mii lei.

b) Ajutor de stat acordat SA „CET Nord” pentru prestarea serviciilor de alimentare cu energie termică

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASS-31 din 23.04.2015 s-a autorizat ajutorul de stat oferit SA „CET-Nord” în vederea îmbunătățirii infrastructurii de alimentare cu energie termică, a eficienței energetice și reducerii costurilor operaționale. Temeiul legal este Legea nr. 15 din 20.02.2015 privind ratificarea Acordului de finanțare dintre R. Moldova și BERD în vederea realizării proiectului ”Sistemul termoeenergetic al mun. Bălți (SA „CET-Nord”).

Conform programului de implementare a proiectului de modernizare al SA „CET-Nord”, pentru perioada anilor 2017-2019, principalele obiective ale proiectului sunt: (i) Furnizarea și instalarea a 2-4 motoare cu piston în cogenerare, cu funcționare pe gaze naturale, cu capacitate totală de minim 13.2 MW și maxim 16 MW ce are drept scop creșterea producerii energiei electrice cu aproape 60%. (ii) Furnizarea și instalarea pompelor pentru rețelele sistemului de alimentare centralizată cu energie termică, ventilatoare și convertizoare de frecvență. (iii) Furnizarea și instalarea punctelor termice individuale în clădirile din mun. Bălți. (iv) Furnizarea și instalarea unui cazan de apă caldă cu funcționare pe biomasă (peleți).

Perioada în care se acordă ajutoare de stat în baza acestei măsuri: mai 2016 – august 2029. Potrivit informației raportate de Ministerul Finanțelor, în anul 2017 SA „CET Nord” a beneficiat de un ajutor de stat din surse externe în valoare de 209.05 mii lei.

c) Schema de ajutor de stat privind scutirea de la plata TVA la importul mărfurilor potrivit art. 103 alin. (1) pct. 31 din Codul fiscal, având ca beneficiari întreprinderile, neînregistrate ca plătitori de TVA, ce prestează servicii de colectare, prelucrare și reciclare a deșeurilor menajere

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASS-21 din 21.04.2016 s-a autorizat ajutorul de stat acordat în baza art. 103 alin. (1) pct. 31 din Codul fiscal, privind scutirea de la plata TVA, având ca beneficiari întreprinderile neînregistrate ca plătitori de TVA, în vederea prestării serviciului de colectare, prelucrare și reciclare a deșeurilor menajere.

Măsura dată, raportată de Serviciul Vamal, reprezintă scutiri de plata TVA, aplicate la importul utilajului și tehnicii pentru întreprinderile din domeniul de colectare, prelucrare, reciclare a deșeurilor menajere, utilizate nemijlocit în domeniul de activitate ale acestora. Baza legală privind acordarea ajutorului de stat reprezintă art.103 alin. (1) pct.31) din Codul fiscal. De facilitatea fiscală respectivă pot beneficia agenții economici care dețin autorizație pentru desfășurarea activității

de colectare, prelucrare, reciclare a deșeurilor menajere și utilizează utilajul și tehnica nominalizată nemijlocit în domeniul de activitate al acestora

Astfel, potrivit informației raportate de Serviciul Vamal, în anul 2017 două întreprinderi au beneficiat de ajutor de stat în baza schemei respective și anume SRL „ABS”, în valoare de 306.95 mii lei și SRL „Prest Energy”, în valoare de 133.36 mii lei.

i. SRL „ABS”

Întreprinderea SRL „ABS” a informat Consiliul Concurenței asupra faptului că, pe parcursul anului 2017, cu aplicarea prevederilor art. 103 alin. (1) pct.31 din Codul fiscal, a achiziționat bunuri materiale: părți și componente pentru instalația de sortare a gunoiului; utilaj cu funcție proprie de agitate, amestecare, spargere a deșeurilor din mase plastic din carton, din aluminiu, utilaj de prestare orizontală a deșeurilor. Ambele poziții de mijloace fixe sunt puse în funcțiune la stația de sortare a deșeurilor menajere și vegetale.

ii. SRL „Prest Energy”

Întreprinderea SRL „Prest Energy” a informat Consiliul Concurenței referitor la faptul că, pe parcursul anului 2017, cu aplicarea prevederilor art. 103 alin. (1) pct.31) din Codul fiscal, a achiziționat o autospecială, care fiind destinată și echipată pentru colectarea deșeurilor menajere solide. Din momentul înregistrării autospecialei la Biroul de Înmatriculări Auto, autospeciala dată este utilizată și antrenată nemijlocit în colectarea și transportarea gunoiului din aria teritoriului com. Băcioi, s. Brăila, s. Strestieni.

În concluzie, măsura de ajutor de stat, acordată în temeiul art.103, alin. (1) pct.31) din Codul fiscal, a determinat achiziționarea mijloacelor fixe necesare întreprinderilor prestatoare a serviciului de salubritate, în vederea oferirii serviciului de interes economic general.

d) Ajutor de stat acordat pentru prestarea serviciilor publice de gospodărie comunală

În anul 2017, Plenul Consiliului Concurenței a autorizat 14 măsuri de sprijin pentru prestarea serviciilor de alimentare cu apă, canalizare și epurarea apelor uzate și salubritate.

Ajutoarele de stat autorizate în perioada de referință au fost ajutoare individuale. Beneficiarii acestor măsuri au fost (în mare parte întreprinderi municipale): ÎM ”Regia Apă Canal Bălți”, ÎM ”Apă Canal Costești”, ÎM ”Apă Canal Telenesti”, ÎM ”Cărpineni Servicii”, ÎM ”GCL Cantemir”, ÎM ”Salub-Sireți”, ÎM ”Ecoapeduct”, ÎM ”Servcom Corjeuți”, SA ”Operator Regional Apă - Canal Hîncești”, ÎM ”Indmetalcongaz”, ÎM „Servicii comunale Boghenii Noi”, ÎM „Gospodăria Comunală Chetrosu”, ÎM ”Gospodăria Comunal - Locativă Călărași” (tabelul nr. 17).

**Ajutorul de stat autorizat de către Consiliul Concurenței
pentru prestarea SIEG**

Nr/ ord	Decizia Consi- liului Concu- renței	Măsura de sprijin	Tip SIEG	Valoarea totală a ajutorului de stat autorizată, mii lei	Efectele scontate
1	ASR 01 din 11.01.2017	Transmiterea în gestiune cu titlul gratuit a bunurilor materiale fără o contraprestație echivalentă (stația de pompare, extinderea rețelelor de canalizare, excavator multifuncțional), pe un termen de 34 de ani	Alimentare cu apă și canalizare	2 188.82	Prezentul ajutor de stat este destinat dezvoltării orașului Telenești și anume pentru îmbunătățirea condițiilor de trai a populației, asigurarea cu apă potabilă, îmbunătățirea calității apelor, ridicarea nivelului social și igienic a populației din or. Telenești
2	ASR 11 din 12.04.2017	Transmiterea în gestiune cu titlul gratuit a rețelelor de apeduct, pe un termen de 50 de ani	Alimentare cu apă	3 950	Operarea în condiții normale de continuitate și siguranță a serviciului public centralizat de alimentare cu apă în mun. Bălți. sat. Elizaveta (mun. Bălți)
3	ASR 13 din 27.04.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a mijloacelor fixe și bunurilor materiale, pe un termen de 11 ani	Alimentare cu apă, canalizare și salubritate	3 032.39	Acordarea ajutorului de stat va permite îmbunătățirea calității serviciilor de aprovizionare cu apă, canalizare în or. Costești, s. Duruitoarea, s. Dămășcani și s. Păscăuți (r. Rîșcani) și salubritate (or. Costești, s. Proscureni, s. Duruitoarea, Dămășcani și s. Păscăuți din r. Rîșcani) prin conectarea unui număr mai mare de consumatori la apeduct și rețeaua de canalizare, aprovizionarea cu apă non-stop, crearea locurilor de muncă
4	ASR 06 din 06.03.2017	Transmiterea în gestiune cu titlul gratuit a rețelelor de apeduct și fântânilor arteziene, pe un termen de 49 ani	Alimentare cu apă	3354.31	Extinderea sistemului de alimentare cu apă potabilă, accesul la o sursă de apă de calitate a locuitorilor comunei Cărpineni (r. Hîncești)

5	ASR 31 din 14.07.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a bunurilor materiale (autocamion pentru transportarea deșeurilor, containere, pubele din plastic) proprietate, pe un termen de 6 ani	Serviciului public de salubritate	893.88	Creșterea nivelului calitativ al serviciilor de salubritate, îmbunătățirea condițiilor de trai a populației, gestionarea eficientă a deșeurilor, protecția mediului înconjurător, ridicarea nivelului social și igienic al populației din or. Cantemir
6	ASR 15 din 02.05.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelei de apeduct și stațiilor de pompare, pe un termen de 35 ani	Alimentare cu apă și canalizare	9 206.2	Asigurarea unui nivel înalt al condițiilor de trai, al sănătății locuitorilor și a unui mediu ambiant curat și sănătos prin dezvoltarea durabilă a infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare și prin prestarea serviciilor calitative populației din s. Sireț (r. Strășeni)
7	ASR 08 din 03.04.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelei de apeduct și canalizare, a stației de pompare și a stației de epurare, pe un termen 35 ani	Alimentare cu apă și de canalizare	11 700.5	Asigurarea cu apă potabilă și sistem de canalizare, îmbunătățirea calității apelor, minimalizarea cheltuielilor privind aprovizionarea cu apă și canalizare a locuitorilor din comuna Mingir (r. Hîncești)
8	ASR 37 din 02.08.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a mijloacelor fixe și bunurilor materiale, pe un termen 20 ani	Serviciul public de canalizare	7 663.07	Asigurarea infrastructurii pentru prestarea serviciului de canalizare pentru locuitorii din or. Costești, r. Râșcani
9	ASR 30 din 05.07.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelei de apeduct și fântânilor arteziene, pe un termen 20 ani	Alimentare cu apă	1 416.8	Asigurarea infrastructurii pentru prestarea serviciului de alimentare cu apă pentru populația s. Corjeuți (r. Briceni)
10	ASR 53 din 02.11.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelelor de apă potabilă și a sursei de apă Fârlădeni (4 fântâni arteziene cu stație de pompare), pe un termen 20 ani	Alimentare cu apă	22 718.66	Extindere și reabilitare a sistemului public de alimentare cu apă, creșterea numărului de consumatori ai serviciului public de alimentare cu apă, consumatorii beneficiază de serviciul public de alimentare cu apă în regim continuu în mun. Hîncești
11	ASR 68 din 29.12.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a unor bunuri (traseul de	Serviciul public de aprovizionare cu apă	7 888.83	Asigurarea infrastructurii pentru prestarea serviciului de aprovizionare cu apă potabilă pentru locuitorii din

		aprovizionare cu apă potabilă centralizat, gravitațional din conducta Soroca-Bălți-Sîngerei), pe un termen 5 ani			raionul Sîngerei (s. Heciul Nou, com. Alexăndreni și or. Biruința), creșterea nivelului de trai a locuitorilor, care vor avea acces la surse de apă sigure și de calitate.
12	OTC 38 din 24.08.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a apeductului, pe un termen 20 ani	Alimentare cu apă	576.72	Dezvoltarea s. Boghenii Noi (r.Ungheni) și anume îmbunătățirea condițiilor de trai a populației, asigurarea cu apă, ridicarea nivelului social și igienic al populației.
13	OTC 54 din 02.11.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a stației de epurare și canalizare, pe un termen 36 ani	Canalizare	1 347.34	Asigurarea infrastructurii pentru prestarea serviciului de canalizare pentru populația s. Chetrosu (r. Anenii Noi)
14	OTC 55 din 02.11.2017	Transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a rețelelor exterioare de canalizare din sectorul Vătămăneasa, pe un termen 30 ani	Serviciul public de canalizare	1 504.81	Asigurarea serviciilor de canalizare pentru populație, a condițiilor sanitare și de mediu în or. Călărași

Ca urmare a implementării ajutoarelor de stat autorizate a crescut numărul consumatorilor conectați la rețeaua de alimentare cu apă, canalizare/ serviciul de salubritate (la situația din 01.09.2018) în raport cu numărul de consumatori conectați până la acordarea ajutorului de stat, astfel:

- măsura de sprijin acordată de către Primăria or. Telenești - ÎM"Apă – Canal" Telenești - numărul caselor de locuit conectate la rețeaua de alimentare cu apă- 1 132 și de canalizare-502. Totodată, la sistemul alimentare cu apă au fost conectate 2 085 de gospodării, iar la canalizare – 1 405 de gospodării.
- măsura de sprijin acordată de Primăria s. Sireți, r. Strășeni – ÎM „Salub Sireți” - o creștere de peste 20 % în raport cu nr. de consumatori conectați la rețeaua de alimentare cu apă până la acordarea ajutorului de stat (2 415 gospodării / 2 005 gospodării);
- măsura de sprijin acordată de Primăria or. Costești, r. Râșcani - ÎM"Apă - Canal Costești" - numărul de consumatori conectați la rețeaua de canalizare / serviciul de salubritate la data de 01.09.2018 constituie 368 (creștere cu 8,2%) și respectiv 330 (creștere cu 10%);
- măsura de sprijin acordată de Primăria com. Cărpineni, r. Hâncești – ÎM „Cărpineni Servicii"- la rețeaua de alimentare cu apă potabilă au fost conectate 1 672 de gospodării;
- măsura de sprijin acordată de Primăria s. Corjeuți, r. Briceni – ÎM „Servcom Corjeuți" - o creștere cu 41,2% în raport cu nr. de consumatori conectați la rețeaua de alimentare cu apă până la acordarea ajutorului de stat;

- măsura de sprijin acordată de Primăria com. Mingir, r. Hâncești – ÎM „Ecoapeduct”- au fost conectați la rețeaua de alimentare cu apă și canalizare 870 de consumatori.
- măsura de sprijin acordată de Consiliul raional Sîngerei - ÎM „Indmetalcongaz” - numărul consumatorilor conectați la rețeaua de aprovizionare cu apă până la acordarea ajutorului de stat – 0, numărul consumatorilor conectați la data de 01.09.2018 – 480 gospodării casnice;
- măsura de sprijin acordată de Primăria com. Boghenii-Noi, r. Ungheni- ÎM „Servicii comunale Boghenii Noi”- conectați la rețeaua de alimentare cu apă 106 gospodării (sau circa 63 % din total);
- măsura de sprijin acordată de Primăria com. Chetrosu, r. Anenii Noi- ÎM „Gospodăria Comunală Chetrosu”- conectați la infrastructură au fost 4 277 consumatori;
- măsura de sprijin acordată de Primăria or. Călărași - ÎM”Gospodăria Comunală - Locativă Călărași” - până la acordarea ajutorului de stat, sectorul Vătămăneasa nu dispunea de rețele de canalizare. La situația din 01.09.2018 numărul consumatorilor conectați la rețeaua de canalizare este de 145 gospodării (sau circa 55% din totalul gospodăriilor), etc.

Ca urmare a analizei măsurilor de sprijin oferite pentru prestarea SIEG au fost identificate următoarele probleme:

1. în cele mai multe cazuri atribuirea SIEG se realizează prin gestiune directă, fără a fi examinate și alte forme de delegare.

Gestionarea SIEG poate fi realizată atât de întreprinderile municipale/de stat cât și de cele private. Se precizează faptul că principalele caracteristici ale SIEG sunt universalitatea, continuitatea, calitatea serviciului, accesibilitatea și protecția consumatorilor. Astfel, alegerea formei de gestionare a SIEG trebuie să fie realizată în vederea protecției consumatorului și îmbunătățirii bunăstării acestuia.

În vederea asigurării accesului consumatorilor la prestarea serviciilor continue, calitative și la un tarif accesibil este important să fie stabiliți indicatori de performanță la serviciile furnizate atât de întreprinderile municipale/de stat cât și de cele private.

Potrivit Programului național în domeniul concurenței și al ajutorului de stat, una din acțiuni prioritare este modificarea actelor normative ce reglementează modalitatea de prestare a SIEG, prin impunerea obligației de stabilire a indicatorilor de performanță la atribuirea dreptului de gestiune a serviciului public în baza actului de atribuire.

2. necesitatea implementării unui mecanism eficient al achizițiilor publice în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală, inclusiv prin armonizarea legislației naționale la prevederile Directivelor Uniunii Europene 2014/25/UE și 92/13/CEE.

Una din acțiunile Programului național în domeniul concurenței și al ajutorului de stat este instituirea principiilor concurențiale în activitatea prestării serviciilor publice de gospodărie comunală (în sectoarele apă, canalizare, energie, transport public, servicii poștale etc.), inclusiv prin aprobarea Legii privind

achizițiile publice în sectorul utilități și transpunerea Directivelor Uniunii Europene 2014/23/UE, 2014/24/UE, 2014/25/UE, 92/13/CEE și 2006/111/CE în Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402 din 24.10.2002.

3. insuficiența cunoștințelor furnizorilor în aplicarea prevederilor legislației ajutorului de stat la acordarea măsurilor de sprijin pentru prestarea SIEG.

În vederea creșterii capacității instituționale a furnizorilor urmează a fi organizate un șir de seminare în domeniul ajutorului de stat și analizei economice.

4.4. Ajutor de stat destinat protecției mediului înconjurător

Monitorizarea ajutoarelor de stat destinate protecției mediului înconjurător se efectuează ținând cont de criteriile de evaluare din Regulamentul privind ajutorul de stat pentru protecția mediului (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 9 din 30.08.2013). Potrivit prevederilor Regulamentului menționat, acordarea ajutorului de stat pentru protecția mediului poate fi justificată, în cazul în care, prin măsurile de ajutor se obține un nivel mai ridicat al protecției mediului decât cel care s-ar obține în absența ajutorului în cauză, iar efectele pozitive ale ajutorului sunt mai mari decât efectele sale negative, în ceea ce privește denaturarea concurenței, luând în considerare principiul “poluatorul plătește”.

Schema ajutorului de stat "Apel de propuneri de proiect nr. 3 în domeniul Eficienței Energetice și valorificării Surselor de Energie Regenerabilă adresat solicitanților de finanțare din sectorul public"

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO - 09 din 15.03.2016 s-a decis autorizarea schemei de ajutor de stat "Apel de propuneri de proiect nr. 3 în domeniul Eficienței Energetice și valorificării Surselor de Energie Regenerabilă adresat solicitanților de finanțare din sectorul public".

În anul 2017, în baza schemei de ajutor de stat autorizate a fost acordată măsura de sprijin la 8 beneficiari, în valoare totală de 4 714.44 mii lei. Totodată, în baza informațiilor prezentate de către Fondul pentru Eficiență Energetică, se constată respectarea cerințelor prevăzute de Regulamentul privind ajutorul de stat pentru protecția mediului, privind încadrarea ajutoarelor de stat acordate în pragurile de intensitate maximă admisibilă, conform Deciziei Plenului Consiliului Concurenței de autorizare.

4.5. Ajutor de stat pentru salvarea beneficiarilor

Monitorizarea ajutoarelor de stat pentru salvarea beneficiarilor se efectuează ținând cont de prevederile din Regulamentul privind ajutorul pentru salvarea beneficiarilor aflați în dificultate (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 6 din 30.08.2013).

a) Ajutor de stat acordat S.A. "Banca de Economii", B.C. "Banca Socială" S.A. și B.C. "UNIBANK" S.A.

Prin Hotărârea Guvernului nr.938 din 13.11.2014 cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale, s-a acceptat propunerea Comitetului Național de Stabilitate Financiară de acordare, în caz de

necesitate, de către BNM băncilor licențiate, a creditelor de urgență în sumă de până la 9 500 mil. lei, în vederea asigurării stabilității sistemului financiar și de emitere a garanției (garanțiilor) de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate de BNM.

BNM a notificat Consiliului Concurenței intenția de acordare a ajutorului de stat băncilor: S.A. "Banca de Economii", B.C. "Banca Socială" S.A. și B.C. "UNIBANK" S.A.. Plenul Consiliului Concurenței a decis că măsura de sprijin notificată de către BNM constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat măsura de sprijin pentru salvarea celor trei bănci (*Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. 01 SS din 27.11.2014*).

Conform Legii cu privire la ajutorul de stat și Deciziei Plenului Consiliului Concurenței, BNM urma să prezinte Consiliului Concurenței în termen de 6 luni de la acordarea ajutorului de stat, un plan de restructurare sau de lichidare a beneficiarilor. Dat fiind faptul că planul menționat nu a fost prezentat către expirarea termenului, Plenul Consiliului Concurenței a dispus inițierea investigației referitor la semnele încălcării legislației în domeniul ajutorului de stat de către BNM.

În urma investigației, s-a constatat că în lipsa unui plan de restructurare folosirea ajutorului de stat de către băncile comerciale beneficiare după expirarea a 6 luni de la acordarea acestuia este abuzivă, respectiv băncile comerciale urmează să ramburseze ajutorul de stat în cauză. Totodată, nenotificarea ajutorului de stat de către Ministerul Finanțelor sub formă de garanții de stat în condiții preferențiale pentru SA „Banca de Economii”, BC „Banca Socială” SA și BC „UNIBANK” SA este o încălcare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-68 din 11.12.2015, s-a decis recuperarea ajutorului de stat de care a beneficiat SA „Banca de Economii”, BC „Banca Socială” SA și BC „UNIBANK” SA. În acest sens, BNM și Ministerul Finanțelor urmează să întreprindă măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la cele trei bănci.

Potrivit informației prezentate de către BNM, de la data retragerii licenței și până la data de 30.11.2017¹⁰ inclusiv, cele 3 bănci comerciale au efectuat rambursări cumulative în sumă totală de 1 064 mil.lei, după cum urmează: SA "Banca de Economii"-329 mil.lei, BC "Banca Socială" SA. – 436 mil.lei și BC"UNIBANK" SA – 299 mil.lei.

Decizia urmează a fi monitorizată în continuare de către Consiliul Concurenței până la recuperarea totală a ajutorului de stat de către BNM și Ministerul Finanțelor.

b) Ajutor de stat acordat SA CA "Air Moldova"

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASS - 43 din 14.09.2016 a fost autorizat ajutorul de stat pentru salvarea ÎS CA „Air Moldova”.

Furnizorul ajutorului de stat a executat obligația prevăzută în pct. 3 din Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASS - 43 din 14.09.2016, prezentând planul

¹⁰ Informația a fost prezentată de către BNM în luna decembrie anul 2017

de restructurare al ÎS CA „Air Moldova”. Procesul de implementare a planului de restructurare a fost încheiat odată cu preluarea ÎS CA „Air Moldova” de către SRL „Civil Aviation Group”, noul proprietar angajându-se să returneze datoriile companiei aeriene și să restructureze întreprinderea.

4.6. Ajutor de stat sectorial

Ajutor de stat acordat ÎS „Calea Ferată din Moldova” în vederea achiziției locomotivelor și restructurării infrastructurii feroviare

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASS - 44 din 02.07.2015 s-a decis autorizarea ajutorul de stat oferit ÎS „Calea Ferată din Moldova” în vederea achiziției locomotivelor și restructurării infrastructurii feroviare.

Ca urmare a monitorizării măsurii date de sprijin s-a constatat faptul că implementarea proiectului de modernizare a ÎS „Calea Ferată din Moldova” are loc cu întârziere la capitolul de achiziționare a locomotivelor noi și a sistemului informațional de eficiență energetică fapt care a condiționat nedebursarea integrală a primei tranșe. Totodată, au fost întreprinse acțiuni în vederea debursării tranșelor de finanțare din partea BERD. Prin Hotărârea Guvernului nr. 1402 din 05.12.2017, a fost adoptată ”Concepția pentru restructurarea sectorului feroviar și a ÎS „Calea Ferată din Moldova””, pentru anii 2018-2021, fiind elaborat Planul de acțiuni pentru ÎS „Calea Ferată din Moldova”.

Ținând cont de faptul că măsurile de sprijin autorizate urmează a fi implementate într-o perioadă mai îndelungată, acestea vor fi monitorizate în continuare de către Consiliul Concurenței.

Capitolul V. IMPLEMENTAREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL AUTOMATIZAT "REGISTRUL AJUTOARELOR DE STAT"

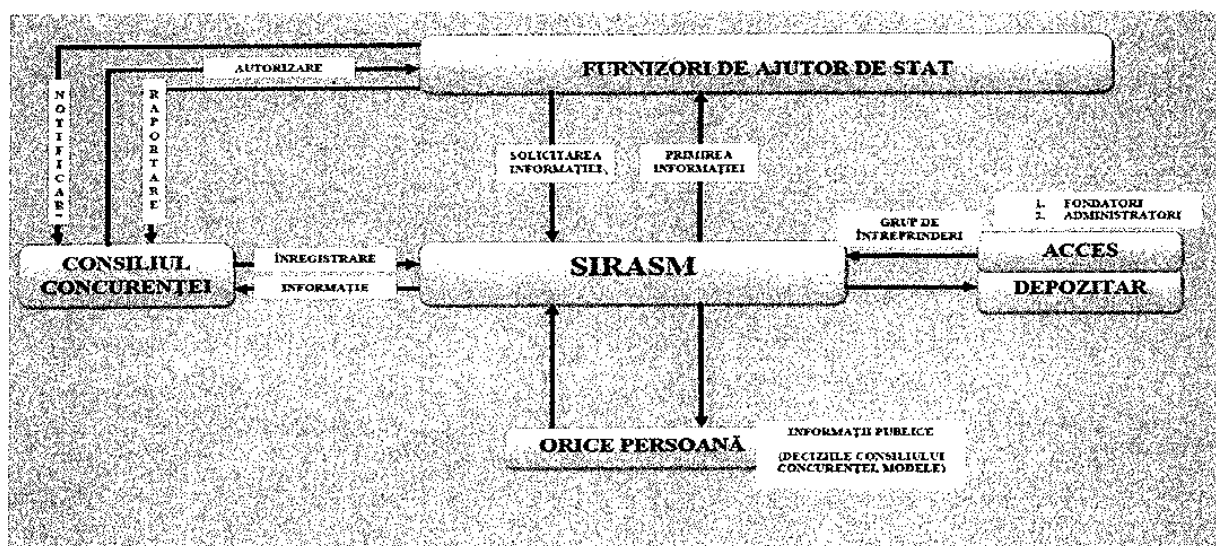
În vederea realizării angajamentului asumat prin art. 342 din Acordul de Asociere și de necesitatea creșterii transparenței în operațiunile de acordare a ajutorului de stat a fost instituit SIRASM.

SIRASM reprezintă totalitatea mijloacelor software, hardware, informaționale, organizaționale, a sistemelor de transmitere a datelor, a tehnologiilor de utilizare a lor, a normelor de drept și a infrastructurii pentru susținerea informațională a notificării, a evidenței, a monitorizării și a raportării ajutoarelor de stat.

Scenariile de bază prin intermediul cărora se realizează funcțiile SIRASM se divizează în următoarele grupuri: pentru introducerea și actualizarea informațiilor și pentru furnizarea informațiilor.

Figura nr. 4

Funcționarea Sistemului informațional automatizat "Registrul ajutoarelor de stat"

În vederea implementării SIRASM a fost elaborată și aprobată Hotărârea Guvernului nr. 378 din 27.05.2014 pentru aprobarea Conceptului sistemului informațional automatizat „Registrul Ajutoarelor de Stat” și Hotărârea Guvernului nr.1112 din 06.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de ținere a Registrului Ajutoarelor de Stat.

Totodată, în vederea asigurării securității informației stocate, sistemul este găzduit de Agenția Servicii Publice. De asemenea, în scopul facilitării procesului de utilizare a sistemului și implementării Legii cu privire la ajutorul de stat, au fost elaborate 2 materiale informative destinate furnizorilor de ajutor de stat, informația fiind plasată pe pagină electronică a Consiliului Concurenței.

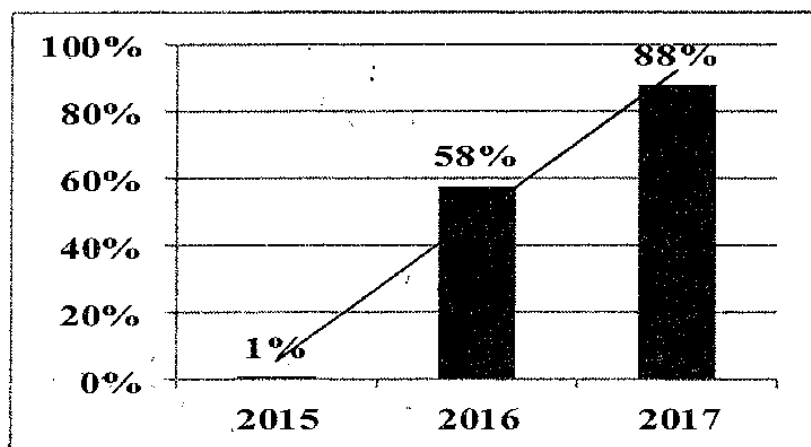
Implementarea SIRASM a început la sfârșitul anului 2015. În perioada 2016-2017 a continuat implementarea sistemului online. În anul 2017 a fost acordat

acces la 252 de furnizori de ajutor de stat astfel încât 809 furnizori de ajutor de stat sunt conectați, dintre care APC - 37 (100% din potențialii furnizori), APL - 760, și alți furnizori (diferite persoane juridice) - 12.

Prin intermediul SIRASM, din totalul furnizorilor care au raportat ajutorul de stat în anul 2017, 88% au utilizat în acest scop sistemul.

Figura nr.5

***Ponderea furnizorilor care au raportat ajutorul de stat prin SIRASM
în perioada 2015*-2017***

**SIRASM a început a fi implementat la sfârșitul anului 2015*

În vederea promovării culturii concurențiale, inclusiv în partea ce ține de implementarea sistemului, pe parcursul anului 2017 reprezentanții Consiliului Concurenței au acordat peste 1 500 consultații la telefon și au organizat circa 90 de întâlniri consultative și ședințe cu furnizorii ajutorului de stat.

În procesul de examinare a notificărilor atât Consiliul Concurenței, cât și furnizorii de ajutor de stat au comunicat prin intermediul sistemului, astfel costurile de corespondență prin utilizarea opțiunii de mesagerie și timpul de transmitere a documentelor fiind reduse. Consiliul Concurenței va continua dezvoltarea și optimizarea SIRASM în vederea eficientizării notificării, raportării și monitorizării ajutorului de stat.

CONCLUZII ȘI PRIORITĂȚI

Ajutorul de stat este o componentă importantă a politicii economice și în special a politicii de concurență datorită impactului acestuia asupra mediului concurențial. Prin politica în domeniul ajutorului de stat se urmărește corectarea eșecurilor pieței și consolidarea economiei naționale.

Principalii indicatorii privind măsurile de sprijin raportate pentru anul 2017 au fost:

- valoarea ajutorului de stat raportat (inclusiv pentru SIEG) a fost de 827 078 mii lei, ceea ce a constituit 0.55% din PIB;
- valoarea estimată a ajutorului de stat (inclusiv valoarea măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale) a fost de 1 944 506 mii lei, ceea ce a constituit 1.29% din PIB;
- valoarea ajutorului de stat autorizat de Consiliul Concurenței a fost de 240 453 mii lei (29.07% din valoarea totală);
- micșorarea cu 1.3% din PIB a valorii ajutorului de stat, ca urmare a reexaminării schemelor de stat implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, a ratificării Acordului de Asociere și a modificărilor survenite în legislația națională;
- cele mai multe ajutoare de stat (69.44% din numărul ajutoarelor de stat raportate) au fost oferite ca scheme de ajutor de stat;
- cea mai mare pondere a ajutoarelor de stat raportată a fost de natura cheltuielilor bugetare, fiind de circa 63% din valoarea totală;
- cele mai multe din ajutoarele de stat raportate au fost pentru dezvoltare regională, acestea constituind circa 39% din valoarea totală;
- cea mai mare pondere din ajutoarele de stat raportate au fost oferite de către APC, acestea constituind circa 88% din numărul total de măsuri raportate;
- valoarea ajutorului de minimis a fost de 92 945 mii lei;
- cele mai multe ajutoare de minimis au fost raportate de către APL, acestea constituind 92.41% din total ajutoare de minimis raportate;
- cea mai mare valoare a ajutorului de minimis (circa 85%) a continuat a fi orientată spre susținerea IMM și prestarea SIEG;
- valoarea măsurilor de sprijin acordate pentru prestarea SIEG a fost de 185 207 mii lei;
- cea mai mare pondere a ajutorului de stat pentru SIEG a fost acordat întreprinderilor ce prestează servicii de alimentare cu apă și canalizare, colectarea și epurarea apelor uzate și serviciului de salubritate.

Principalele probleme identificate la implementarea legislației în domeniul ajutorului de stat sunt:

- 1) cea mai mare pondere din ajutoarele de stat acordate sub formă de facilități fiscale și vamale sunt implementate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, fiind acordate în baza actelor normative în vigoare la data adoptării, fără a fi fundamentate pe o analiză economică ex-ante a

impactului măsurilor respective asupra mediului concurențial și a fi identificate clar obiectivul de acordare a acestora;

- 2) mecanismul de evidență al facilităților fiscale este insuficient pentru furnizarea informației necesare la examinarea măsurilor de sprijin prin prisma legislației în domeniul ajutorului de stat;
- 3) insuficiența cunoștințelor în domeniul ajutorului de stat a reprezentanților autorităților administrației publice, ceea ce creează dificultăți la implementarea legislației în domeniul ajutorului de stat;
- 4) acordarea ajutoarelor de stat fără ar fi examinate alte posibilități care ar asigura implementarea politicilor publice, dar ar avea un impact minim asupra mediului concurențial.

În acest sens *acțiuni prioritare în domeniul ajutorului de stat* pentru următoarele perioade sunt:

- întreprinderea eforturilor în vederea alinierii schemelor de ajutor de stat instituite înainte de 16.08.2013 la acquis-ul UE în materie de ajutor de stat;
- intensificarea colaborării cu Ministerul Finanțelor în vederea eficientizării mecanismului de raportare și notificare a ajutorului de stat acordat sub formă de facilități fiscale. Reexaminarea în colaborare cu Ministerul Finanțelor a măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale prin prisma legislației în domeniul ajutorului de stat;
- colaborarea cu furnizorii în vederea modificării actelor juridice a SIEG, prin impunerea obligației de stabilire a indicatorilor de performanță la atribuirea dreptului de gestiune a serviciului public. Acordarea suportului furnizorilor în vederea asigurării prestării SIEG în baza actului de atribuire, care trebuie să corespundă prevederilor stipulate în cadrul normativ din domeniul ajutorului de stat;
- dezvoltarea și optimizarea SIRASM în vederea eficientizării notificării, raportării și monitorizării ajutorului de stat;
- ridicarea culturii concurențiale în partea ce ține de ajutor de stat atât în cadrul autorităților publice cât și a întregii societăți.

Respectarea prevederilor din domeniul ajutorului de stat va contribui la realizarea obiectivelor vizate, la corectarea disfuncționalităților pieței, la creșterea competitivității întreprinderilor precum și crearea unui mediu concurențial echitabil.

ANEXE

ANEXA I

ANEXĂ TEHNICĂ

Anexa tehnică oferă informații cu caracter general privind sfera de cuprindere a raportului, modul de încadrare a ajutoarelor de stat și de minimis pe obiective, categorii și forme, metode de evaluare a ajutoarelor de stat, precum și sursele de obținere a datelor care au fost utilizate.

Informațiile menționate mai sus au fost grupate pe următoarele capitole:

- I. Sfera ajutoarelor de stat și ajutoarelor de minimis analizate în Raport;
- II. Obiectivele ajutorului de stat și ajutoarelor de minimis;
- III. Sursele obținerii datelor și metodele de evaluare a elementului de ajutor.

I. Sfera ajutoarelor de stat și ajutoarelor de minimis analizate în Raport

Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova a fost elaborat pe baza „Registrului ajutoarelor de stat” întocmit conform raportărilor transmise de furnizorii de ajutor de stat, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1112 din 06.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de ținere a Registrului ajutoarelor de stat.

Ajutoarele de stat și de minimis raportate, care fac obiectul prezentului raport, intră sub incidența:

- Legii cu privire la ajutorul de stat;
- Hotărârii Guvernului nr. 1112 din 06.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de ținere a Registrului ajutoarelor de stat;
- Regulamentului privind ajutorul de minimis, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 2 din 30.08.2013;
- Regulamentului cu privire la Registrul ajutorului de stat, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.3 din 30.08.2013.

II. Obiectivele ajutorului de stat și ajutoarelor de minimis

Încadrarea pe obiective a ajutorului de stat (atât a alocărilor efectuate în cadrul schemelor de ajutor, cât și a ajutoarelor individuale) s-a efectuat în conformitate cu obiectivul principal al acordării acestora.

III. Sursele obținerii datelor și metodele de evaluare a elementului de ajutor

Sursele obținerii datelor

Cifrele sunt exprimate în prețuri curente pentru moneda națională și în prețuri curente pentru euro.

Cursul mediu anual de schimb leu/euro utilizat a fost preluat de pe pagina web a BNM.

Pentru prezentarea informației privind ajutoarelor de stat și ajutoarele de minimis acordate în perioada de referință au fost utilizate actele normative care conțin scheme de ajutor de stat și/ sau ajutoare individuale și scheme de ajutor de minimis și/ sau ajutoare individuale de minimis raportate de furnizorii.

Raportările au fost solicitate în formă standard, conform Anexei nr.1 și Anexei nr. 2 la Regulamentului privind modalitatea de ținere a Registrului ajutoarelor de stat aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1112 din 06.10.2016 și au cuprins următoarele elemente:

- Titlul ajutorului;
- Baza legală;
- Numărul ajutorului (*pentru raportarea ajutorului de stat*);
- Categoria ajutorului (*pentru raportarea ajutorului de stat*);
- Perioada în care se acordă ajutoare de stat în baza acestei măsuri (*pentru raportarea ajutorului de stat*);
- Data la care a încetat acordarea ajutorului (*pentru raportarea ajutorului de minimis*);
- Obiectivele acordării ajutorului de stat/minimis;
- Regiunea;
- Originea ajutorului;
- Forma de acordare a ajutorului de stat/minimis;
- Descrierea formei de acordare a ajutorului de stat/minimis;
- Tipul ajutorului de stat/minimis;
- Condiții de acordare;
- Beneficiarii și cuantumul ajutorului de stat/minimis;
- Date privind modul de determinare a cuantumului ajutorului de stat/minimis;
- Observații (*pentru raportarea ajutorului de stat*);
- Alte informații și comentarii (*pentru raportarea ajutorului de minimis*);
- Declarație (*pentru raportarea ajutorului de minimis*).

Informații de pe paginile web a BNS și BNM:

- produsul intern brut;
- numărul populației;
- cursul mediu anual de schimb leu/euro.

Metodele de evaluare a elementului de ajutor

Cuantumul ajutorului de stat a fost determinat conform prevederilor din actele normative prin care s-a instituit o schemă de ajutor de stat/minimis sau s-a acordat un ajutor individual, totodată ținându-se cont de legislația secundară, respectiv, Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.1 din 30.08.2013).

**LISTA ACTELOR JURIDICE ÎN BAZA CĂRORA AU FOST ACORDATE
AJUTOARELE DE STAT RAPORTATE PENTRU ANUL 2017**

1. Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.103, alin. (1) pct.10); Legea nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit. z¹); Hotărârea Guvernului nr.1165 din 24.10.2016 pentru aprobarea listelor materiei prime medicamentoase, materialelor, articolelor, ambalajului primar și secundar, utilizate la prepararea și producerea medicamentelor;
2. Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.124 alin. (16); Hotărârea Guvernului nr.1574 din 09.12.2002 pentru stabilirea volumului anual de alcool etilic nedenaturat, destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică;
3. Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 96 lit.b); Hotărârea Guvernului nr.378 din 31.05.2017 cu privire la stabilirea cuantumului de alcool etilic nedenaturat destinat producerii farmaceutice și utilizării în medicină pentru anul 2017; Hotărârea Guvernului nr.454 din 15.04.2016 cu privire la stabilirea cuantumului de alcool etilic nedenaturat destinat producerii farmaceutice și utilizării în medicină pentru anul 2016; Hotărârea Guvernului nr.771 din 17.06.2016 cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr.454 din 15.04.2016; Hotărârea Guvernului nr.18 din 04.03.2015 cu privire la stabilirea cuantumului de alcool etilic nedenaturat destinat utilizării în medicină pentru anul 2015;
4. Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.103, alin. (7); Hotărârea Guvernului nr.182 din 13.03.2013 privind aprobarea Listei organizațiilor și întreprinderilor societăților orbilor, societăților surzilor și societăților invalizilor, scutite de vărsare la buget a TVA aferentă mărfurilor produse și serviciilor prestate;
5. Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 49; Legea nr.440-XV din 27.07.2001 cu privire la zonele economice libere;
6. Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 53¹;
7. Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 53²;
8. Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 68;
9. Codul nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova; Legea Nr. 279 din 16.12.2016 bugetului de stat pentru anul 2017; Legea nr. 138 din 21.07.2007 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare; Hotărârea Guvernului nr. 809 din 29.10.2015 cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat dintre Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anul 2015; Hotărârea Guvernului nr. 952 din 27.11.2013 cu privire la aprobarea Strategiei inovaționale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”; Hotărârea Guvernului nr. 685 din 13.09.2012 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012–2020; Hotărârea Guvernului nr. 920 din 07.11.2014 cu privire la aprobarea Strategiei de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova până în

- 2020; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr. 37 din 19.02.2016 cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2016; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr. 54 din 28.02.2017 cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2017; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr. 77 din 14.06.2016 cu privire la aprobarea unor hotărâri ale Biroului Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr.96 din 18.07.2017 cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2017.
- 10.Codul nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova; Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr. 279 din 16.12.2016; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr.6 din 12.01.2017 cu privire la repartizarea volumului alocațiilor și cheltuielilor pentru sfera științei și inovării pe anul 2017 în conformitate cu Legea bugetului de stat din 2017;
 - 11.Codul nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova; Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr. 279 din 16.12.2016; Hotărârea Guvernului Nr. 809 din 29.10.2015 cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat dintre Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anul 2015; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr. 54 din 28.02.2017 cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2017;
 - 12.Codul nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova; Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr. 279 din 16.12.2016; Legea nr. 154 din 01.07.2016 bugetului de stat pe anul 2016;
 - 13.Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art.124 alin.(18);
 - 14.Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art.103 alin.(1) pct. 32);
 - 15.Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 103 alin. (1) pct. 27³); Legea nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit. y²);
 - 16.Legea nr.1164 din 24.04.1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II din Codul fiscal, art. 24 alin (15) lit. b):
 - 17.Legea nr.1164 din 24.04.1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II din Codul fiscal, art. 24 alin (15) lit. c):
 - 18.Legea nr.1164 din 24.04.1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II din Codul fiscal, art. 24 alin (16):
 - 19.Legea nr.1164 din 24.04.1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II din Codul fiscal, art. 24 alin (17):
 - 20.Legea nr. 8 din 17.02.2005 cu privire la Portul Internațional Liber "Giurgiulești";
 - 21.Legea nr.172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor, pct.7 al regulilor generale de aplicare a taxei vamale;
 - 22.Legea nr.1417 din 17.12.1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului fiscal, art.4 alin.(18); Hotărârea Guvernului nr. 819 din 18.10.2017

- pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a unor categorii de facilități privind TVA conform prevederilor art.103 alin.(7) din Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 și art.4 alin.(18) lit.b) din Legea nr.1417-XIII din 17 decembrie 1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului fiscal; Hotărârea Guvernului nr.1085 din 22.11.2010 privind aprobarea Listei organizațiilor și întreprinderilor societăților orbilor, societăților surzilor și societăților invalizilor, scutite de TVA la importul materiei prime, materialelor, articolelor de completare și accesoriilor necesare procesului propriu de producție;
23. Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr. 279 din 16.12.2016; Hotărârea Guvernului nr. 819 din 18.10.2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a unor categorii de facilități privind TVA conform prevederilor art.103 alin.(7) din Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 și art.4 alin.(18) lit.b) din Legea nr.1417-XIII din 17 decembrie 1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului fiscal;
24. Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr. 279 din 16.12.2016; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr.291 din 27.10.2016 cu privire la alocarea mijloacelor financiare pentru anul 2017 privind finanțarea proiectelor comune de cercetare între Academia de Științe a Moldovei și Autoritatea Națională pentru Cercetare și Inovare din România; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr.287 din 27.10.2016 cu privire la aprobarea rezultatelor concursului și volumului alocațiilor bugetare pentru anul 2017 a proiectelor de cercetări științifice pentru tineri cercetători; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr.286 din 27.10.2016 cu privire la aprobarea rezultatelor concursului și volumului alocațiilor bugetare pentru anul 2017 a proiectelor de cercetări științifice din cadrul programelor de stat; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr. 13 din 26 aprilie 2017 cu privire la aprobarea rezultatelor concursului și volumului alocațiilor bugetare pentru anul 2017 a proiectelor pentru „Organizarea manifestărilor științifice internaționale”; Hotărârea Biroului Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr. 12 din 26.04.2017 cu privire la aprobarea rezultatelor concursului și volumul alocațiilor bugetare pentru anul 2017 a proiectelor pentru „Editarea monografiilor științifice (lucrări de valoare)” ; Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM nr. 54 din 28.02.2017 cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2017;
25. Hotărârea Parlamentului nr.477 din 02.06.1995 pentru ratificarea Acordului cu privire la condițiile generale și mecanismul de susținere a dezvoltării cooperăției de producție a întreprinderilor și ramurilor din țările membre ale Comunității Statelor Independente; Hotărârea Guvernului nr. 369 din 05.06.1995 cu privire la măsurile de realizare a Acordului referitor la condițiile generale și mecanismul de susținere a dezvoltării cooperăției de producție a întreprinderilor și ramurilor statelor membre ale Comunității

Statelor Independente și a Protocolului privind mecanismul de realizare a acestui Acord;

26. Hotărârea Parlamentului nr. 1588 din 27.02.1998 cu privire la acordarea de credite cooperativelor de construcție a locuințelor pe anii 1998-1999; Hotărârea Parlamentului Nr. 834 din 16.05.1996 cu privire la cooperativele de construcție a locuințelor; Hotărârea Parlamentului Nr. 209 din 29.07.1994 privind acordarea de credite cooperativelor de construcție a locuințelor; Hotărârea Parlamentului Nr. 1294 din 23.02.1993 despre punerea în aplicare a Legii cu privire la bugetul de stat; Hotărârea Guvernului nr. 323 din 28.06.1991 cu privire la măsurile de stimulare a construcției de case și a cooperativelor de construcții locative; Hotărârea Guvernului Nr. 349 din 07.06.1993 cu privire la măsurile de protejare a cooperativelor de construcție a locuințelor; Hotărârea Guvernului Nr. 811 din 15.12.1992 cu privire la măsurile de ajutorare a cooperativelor de construcții a locuințelor; Hotărârea Guvernului Nr. 35 din 22.01.1992 cu privire la măsurile suplimentare de stimulare a construcției cooperatiste de locuințe;
27. Legea nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal art.28 lit. s); Legea nr.1417 din 17.12.1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului fiscal, art.4 alin. (17);
28. Legea nr.60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dezabilități; Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr. 279 din 16.12.2016;
29. Legea nr.1421 din 31.12.2002 cu privire la teatru, circuri și organizații concertistice; Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr. 279 din 16.12.2016;
30. Legea nr. 102 din 13.03.2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă; Hotărârea Guvernului nr. 594 din 20.06.2005 cu privire la aprobarea Procedurii de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenților instituțiilor de învățământ superior finanțati de la bugetul de stat;
31. Legea nr. 102 din 13.03.2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă; Hotărârea Guvernului nr. 862 din 14.07.2003 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă, anexa 3;
32. Legea nr. 142 din 02.07.2010 cu privire la eficiența energetică; Legea nr. 160 din 12.07.2007 energiei regenerabile; Hotărârea Guvernului nr. 401 din 12.06.12 cu privire la Fondul pentru Eficiență Energetică;
33. Legea nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal*, art.28 lit.l);
34. Legea nr.22 din 27.02.2015 privind ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și BERD în vederea realizării Proiectului de achiziție a locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare;
35. Legea nr. 276 cu privire la principiile de subvenționare a producătorilor agricoli; Hotărârea Guvernului nr. 455 din 21.06.2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural; Hotărârea Guvernului nr. 903 din 07.11.2017 cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 455 din 21 iunie 2017;

36. Legea nr. 182 din 15.07.2010 cu privire la parcurile industriale art. 12; Hotărârea Guvernului Nr. 440 din 16.06.2011 cu privire la acordarea titlului de parc industrial Societății pe Acțiuni „TRACOM”;
37. Legea nr. 1515 din 16.06.1993 cu privire la protecția mediului înconjurător, art. 85;
38. Legea nr. 1308 din 25.07.1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului; Hotărârea Guvernului nr. 1428 din 16.12.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la vânzare-cumpărarea terenurilor aferente;
39. Legea nr. 179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public privat; Legea nr. 534 din 13.07.1995 cu privire la concesiunea; Hotărârea Guvernului nr. 438 din 19.05.2012 cu privire la inițierea proiectului de parteneriat public privat pentru concesionarea Aeroportului Internațional Chișinău; Hotărârea Guvernului nr. 321 din 30.05.2013 cu privire la aprobarea concesionarii activelor I.S. ”Aeroportului Internațional Chișinău” și a condițiilor concesionarii acestora; Hotărârea Guvernului nr. 715 din 12.09.2013 pentru aprobarea Raportului privind derularea și rezultatele concursului închis de selectare a concesionarului activelor Î.S. ”Aeroportul Internațional Chișinău”; Hotărârea Guvernului nr. 780 din 04.10.2013 cu privire la reconfirmarea Hotărârea Guvernului nr. 321 din 30.05.2013 privind aprobarea concesionarii activelor IS ”Aeroportului Internațional Chișinău” și a condițiilor concesionarii acestora;
40. Hotărârea Guvernului nr. 364 din 03.06.2008 privind aprobarea Programului Național de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET); Hotărârea Guvernului nr. 2503-330 din 04.10.2010 privind extindere programului pe perioada 2011-2013; Hotărârea Guvernului nr. 140 din 21.02.2014 Extinderea Programului Național de Abilitare Economică a Tinerilor pe perioada anilor 2011-2016; Hotărârea Guvernului nr. 664 din 03.06.2008 cu privire la Programul național de abilitare economică a tinerilor;
41. Hotărârea Guvernului nr. 774 din 13.08.1997 cu privire la nomenclatorul serviciilor cu semnificație juridică în domeniul protecției obiectelor proprietății intelectuale;
42. Hotărârea Guvernului 1133 din 12.10.2016 pentru aprobarea Manualului de operațiuni privind implementarea creditului de asistență oferit de Guvernul Republicii Polone;
43. Acord de eşalonare a datoriei a Autorității Aeronautice Civile din 23.04.2013;
44. Contract de cesiune a creanțelor a Autorității Aeronautice Civile din 08.11.2016, 26.12.2016;
45. Contract de cesiune a creanțelor a Autorității Aeronautice Civile din 21.07.2017;
46. Legea nr. 344 din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri); Legea UTA Găgăuzia nr. 24-XV/II din 26.12.2000 cu privire la investiții și activități de investiții UTA Găgăuzia; Legea UTA Găgăuzia nr. 70-XXXIII/V din 30.06.2016 privind garantarea drepturilor subiecților

- activității investiționale; Legea UTA Găgăuzia nr. 11-VI/VI din 08.09.2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 77-XXXVI/V din 17.12.2016 a bugetului pentru anul 2017; Hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 290-XXXII/IV din 01.10.2010 cu privire la acordarea regimului facilitat de impozitare ÎM "Marigold" SRL; Hotărârea Comitetului executiv al Găgăuziei nr. 9/19 din 29.07.2010 cu privire la acordarea regimului facilitat de impozitare ÎM "Marigold" SRL; Hotărârea Comitetului executiv al Găgăuziei nr.3/4 din 16.03.2015 privind activitatea întreprinderilor beneficiare a regimului preferențial de impozitare pentru anii 2013-2014; Hotărârea Comitetului executiv al Găgăuziei nr.14/4 din 10.07.2017 privind aprobarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a Găgăuziei 2017-2022; Hotărârea Comitetului executiv al Găgăuziei nr. 29/6 din 26.12.2017 privind măsurile de punere în aplicare a Legii UTA Găgăuzia nr. 11-VI/VI din 08.09.2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 77-XXXVI/V din 17.12.2016 bugetului pentru anul 2017;
47. Legea nr. 344 din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri); Legea UTA Găgăuzia nr. 24-XV/II din 26.12.2000 cu privire la investiții și activități de investiții UTA Găgăuzia; Legea UTA Găgăuzia nr. 70-XXXIII/V din 30.06.2016 privind garantarea drepturilor subiecților activității investiționale; Legea UTA Găgăuzia nr. 11-VI/VI din 08.09.2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 77-XXXVI/V din 17.12.2016 a bugetului pentru anul 2017; Hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr 407-XLVIII/IV din 16.05.2012 cu privire la acordarea regimului facilitat de impozitare ÎM "Vitapharm-Com" SRL; Hotărârea Comitetului executiv al Găgăuziei nr. 6/3 din 05.04.2012 cu privire la acordarea regimului facilitat de impozitare ÎM „Vitapharm-Com” SRL; Hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 423-L/IV din 10.08.2012 cu privire la introducerea modificărilor la Hotărârea nr. 407-XLVIII/IV din 16.05.2012 cu privire la acordarea regimului facilitat de impozitare ÎM „Vitapharm-Com” S.R.L.; Hotărârea Comitetului executiv al Găgăuziei nr.3/4 din 16.03.2015 privind activitatea întreprinderilor beneficiare a regimului preferențial de impozitare pentru anii 2013-2014; Hotărârea Comitetului executiv al Găgăuziei nr.14/4 din 10.07.2017 privind aprobarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a Găgăuziei 2017-2022; Hotărârea Comitetului Executiv al Găgăuziei nr. 29/6 din 26.12.2017 privind măsurile de punere în aplicare a Legii UTA Găgăuzia nr. 11-VI/VI din 08.09.2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 77-XXXVI/V din 17.12.2016 bugetului pentru anul 2017;
48. Decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 2/36-3 din 01.04.2011 despre operarea unor modificări în decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 13/15-1 din 15.12.2009 cu privire la darea în locațiune a unor încăperi din str. București, 64 lit. A (parter) Întreprinderii individuale „Galeria L-Liubici”
49. Decizia Consiliului municipal Bălți nr. 10/2 din 27.09.2012 cu privire la aprobarea Contractului de împrumut dintre ÎM "Direcția Troleibuze din Bălți" și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Acordul de garanție

- și susținere a proiectului între municipiul Bălți, Banca Europeană pentru
Reconstrucție și Dezvoltare și ÎM “Direcția Troleibuze din Bălți”;
50. Decizia Consiliului municipal Bălți nr. 8/60 din 27.10.2005 cu privire la
garanție;
51. Decizia Consiliului municipal Bălți nr. 8/50 din 27.11.2008 cu privire la
garanție;
52. Decizia Consiliului orășenesc Edineț nr. 19/20 din 23.08.2013 cu privire la
crearea Parcului Industrial Edineț;
53. Contract de arendă a pământului nr. 166 din 15.12.2014 emisă de Găgăuzia
UTA Primăria mun. Comrat.

ANEXA III

VALOAREA AJUTORULUI DE STAT RAPORTAT PE OBIECTIVE ȘI FORME DE ACORDARE

(mii lei)

Obiectivul	2015						2016						2017						20	21	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18			19
Obiective orizontale	329 335	0	67 047	1 150	0	0	6 019	100 830	0	68 816	876	0	0	0	114 827	0	31 362	428	0	0	6 504
Cercetare-dezvoltare și inovare	284 791	0	0	0	0	0	0	72 278	0	50	0	0	0	0	74 912	0	0	0	0	0	0
Protecția mediului	39 637	0	2 460	0	0	0	0	20 937	0	0	0	0	0	0	8 355	0	15 910	0	0	0	0
Susținerea IMM	960	0	2 658	1 150	0	0	6 019	3 668	0	3371	876	0	0	0	20 046	0	2 555	428	0	0	6 504
Salvare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	123	0	0	0	0	4 927	0	3 126	0	0	0	0
Restructurare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Obiectivul	2015						2016						2017						20	21
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Instruirea angajaților și pentru crearea de noi locuri de muncă	3 947	0	61 929	0	0	0	0	3 947	0	65 272	0	0	0	0	6 587	0	9 771	0	0	0
Alte obiective orizontale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ajutor sectorial, în funcție de funcțiile de activitate de economiei naționale	0	0	1 328 523	753 900	19	0	17 976	97 549	0	162 477	6	0	0	0	0	0	133 396	71	0	0
Oțel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Construcții navale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fibre sintetice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Auto	0	0	367 249	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 298	0	0	0

Obiectivul	2015						2016								2017						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Alte sectoare prelucrătoare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cărbune ajutoare pentru producția curentă	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cărbune: alte ajutoare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport feroviar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport aerian	0	0	226	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 203	0	0	0	0
Turism	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Servicii financiare	0	0	0	733 900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alte obiective sectoriale	0	0	961 048	20 000	19	0	17 976	0	0	0	0	0	0	0	0	0	120 895	71	0	0	0

Obiectivul	2015						2016						2017						21		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		19	20
A																					
Ajutor de stat pentru dezvoltare regională	82 736	0	2 211 352	0	6 549	0	544	0	0	2 090 741	0	6 656	0	2 845	185 124	0	67 081	63	4 224	0	296
SIEG	122 001	0	764 695	44 322	3 674	17 910	131 109	39 925	0	22 197	48 137	181	2 266	98 348	54 134	0	101	43 762	6 157	0	57 488
Ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără vreo discriminare determinată de originea produselor sau a serviciilor	0	0	51 146	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Obiectivul	2015						2016						2017						20	21	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18			19
Promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural	112 624	0	0	0	0	0	0	122 059	0	0	0	0	0	0	122 059	0	0	0	0	0	0
Ajutoarele destinate remedierii pagubelor cauzate de calamități naturale sau de alte situații excepționale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	38 487	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAL	524 695	0	3 658 068	755 050	6 568	0	24 539	320 438	0	2 360 521	881	6 656	0	4 774	422 011	0	231 838	562	4 224	0	6 800
TOTAL (inclusiv SIEG)	646 696	0	4 422 673	799 372	10 242	17910	155 648	360 363	0	2 382 718	49 018	6 837	2 266	103 092	476 145	0	231 939	44 374	10 381	0	64 288

ANEXA IV

VALOAREA AJUTORULUI DE STAT RAPORTAT PE FORME DE ACORDARE ȘI PE FURNIZORI

(mii lei)

	2015						2016						2017						Reducerea prețului și serviciilor furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Scutirile, reducerile sau egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Reducerea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți obligatorii	Subvențiile și/sau subsidile	Anularea sau preluarea de datorii	Reduceri ale de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Acordarea unor împruturi cu dobânzi preferențiale	Scutirile, reducerile, amânările și egalitățile la plata impozitelor, taxelor și alor plăți
--	------	--	--	--	--	--	------	--	--	--	--	--	------	--	--	--	--	--	--	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---	------------------------------	-----------------------------------	---	--	---	---	---

	2015						2016						2017								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Furnizorii de ajutor de stat	Subven- țiile și/sau subsi- diile	Anu- larea sau pre- luarea de datorii	Scutirile, reduceri- le, amânări e sau egalări rile la plata impozite- lor, și altor plăți obligator ii	Acorda- rea unor impru- turi cu dobânzi prefe- rențiale	Acorda- rea de garanții în condiții prefe- rențiale	Investiții ale furnizo- rului dacă profitul acestor investiții este mai mică decât cea normală de către un investitor privat prudent	Reduceri de preț la bunurile serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Subven- țiile și/sau subsi- diile	Anu- larea sau pre- luarea de datorii	Scutirile, reducerile, amânări e sau egalări rile la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligator ii	Acorda- rea unor impru- turi cu dobânzi prefe- rențiale	Acorda- rea de garanții în con- diții prefe- ren- țiale	Investiții ale furnizo- rului dacă rata profitului investiții este mai mică decat cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Acor- darea de garan- ții în con- diții prefe- ren- țiale	Reduceri de preț la bunurile serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Sub- vențiile și/sau subsi- diile	Anu- larea sau pre- luarea de datorii	Scutirile, reducerile, amânări e sau egalări rile la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligator ii	Acorda- rea unor impru- turi cu dobânzi prefe- rențiale	Investiții ale furnizo- rului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decat cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Reduceri de preț la bunurile serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței
Serviciul Fiscal de Stat	0	0	157 320	0	0	0	0	0	0	207 389	0	0	0	0	0	0	118 062	0	0	0	0
Serviciul Vamal	0	0	3 481 620	0	0	0	0	0	0	2 108 473	0	0	0	0	0	0	97 897	0	0	0	0
Unitatea de Implementare a Grantului acordat de Guvernul Japoniei [Ministerul Economiei]	0	0	567	216	0	0	5 667	0	0	1 009	385	0	0	1 604	-	-	-	-	-	-	-
Consiliul Municipal Chișinău	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	249
Consiliul Municipal Bălți	0	0	0	0	6 549	0	0	0	0	0	0	6 656	0	0	0	0	0	0	4 188	0	0
Comitetul Executiv al Găgăuziei	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10 269	0	0	0	0	0	0
Primăria mun. Comrat	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	8
Primăria mun. Edineț	0	0	0	0	0	0	39	0	0	0	0	0	0	39	0	0	0	0	0	0	39
Primăria s. Cuzăuca, r. Rezina	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	2015						2016						2017						21		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		19	20
Furnizorii de ajutor de stat	Subvențiile și/sau subvențiile	Anularea sau preluarea de datorii	Scutirile, reducerile, amănușile, esaloanele și plățile impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii	Acordarea unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Reducerile de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri imobiliare sub prețul pieței	Subvențiile și/sau subvențiile	Anularea sau preluarea de datorii	Scutirile, reducerile, amănușile sau esaloanele la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii	Acordarea unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri imobiliare sub prețul pieței	Subvențiile și/sau subvențiile	Avansarea sau preluarea de datorii	Scutirile, reducerile, amănușile sau esaloanele la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii	Acordarea unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Reducerile de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri imobiliare sub prețul pieței
Primăria com. Drăgășeni, Sângerii	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
"Moldindconbank" SA	0	0	0	0	19	0	0	0	0	0	5,59	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0
IP "Incubatorul de Afaceri din "Dobâșari"	0	0	0	0	0	0	117	0	0	0	0	0	0	90,74	0	0	0	0	0	0	0
IP "Incubatorul de Afaceri din Ștefan Vodă"	0	0	0	0	0	0	236	0	0	0	0	0	0	234,4	-	-	-	-	-	-	-
IP "Incubatorul de Afaceri din Rezina"	0	0	0	0	0	0	141	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-
IP "Incubatorul de Afaceri din Soroca, Gumar Due, Gundersen"	0	0	0	0	0	0	240	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-
IP "Incubatorul de Afaceri din Sîngerei"	0	0	0	0	0	0	112	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL	524 695	0	3 658 068	755 050	6 568	0	24 539	320 438	0	2 560 521	881	6 656	0	4 774	422 011	0	231 838	562	4 224	0	6 800
SIEG	122 001	0	764 605	44 322	3 674	17 910	131 109	39 925	0	22 197	48 137	181	2 266	98 318	54 134	0	101	43 762	6 157	0	57 488
TOTAL (inclusiv SIEG)	646 696	0	4 422 673	799 372	10 242	17 910	155 648	360 363	0	2 582 718	49 018	6 837	2 266	103 092	476 145	0	231 939	44 324	10 381	0	64 288

**Informația este prezentată conform reorganizării APC

***- schemele de ajutor de stat au fost alinate